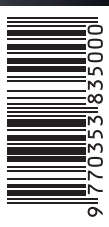

cijena 1.5 EUR

petak, 16. februar 2018.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI NEDJELJNIK

Broj 1426 godina XXIX

pod zaštitom toge

ZAŠTO SE ĆUTI O KORUPCIJI U PRAVOSUĐU

**učinci
prekomjerne gradnje**

**BUDVANI GUBE
TLO POD NOGAMA**

slučaj rtcg

**DIKTATURA
PARLAMENTA
U DPS REŽIJI**

FOKUS

- KORUPCIJA U PRAVOSUĐU – SAMO RIJEČ:**
Crna Gora kao Danska (Milena Perović-Korać) 8

DANAS, SJUTRA

- Dijagnoza Strategije (Zoran Radulović) 11

MONITORING

- POSLEDICE NEKONTROLISANE GRADNJE:**
Budvani gube tlo pod nogama (Branka Plamenac) 12

- MALE BOGINJE SU STIGLE:**
Žetva neodgovornosti (Miloš Bakić) 16

DRUŠTVO

- SLUČAJ RTCG:**
Diktatura parlamenta u DPS režiji (Predrag Nikolić) 18

ALTERVIZIJA

- Populizam (Milan Popović) 21

- ŠTA VREBA IZ TANJIRA:**
Zviždači zvižde, uvoznici uvoze, nadležni se raduju
(Zoran Radulović) 22

- INSTITUCIJE I PORODIČNO NASILJE:**
Relativizovanje nasilja (Miljana Dašić) 24

OKO NAS

- BITI PENZIONER U CRNOJ GORI:**
Za život malo, za DPS dovoljno (Veseljko Koprivica) 32

- HIDROGRADNJA MONTENEGRO – FABRIKA PARA:**
Milioni za tajkune (Tufik Softić) 34

- MASOVNA NEZAPOSLENOST U KOLAŠINU:**
Više posla samo u Zavodu za zapošljavanje
(Dragana Ščepanović) 36

- PROZIVKA TURISTIČKE ORGANIZACIJE U ULCINJU:**
Servantes na javnoj raspravi (Mustafa Canka) 38

INTERVJU

- MILOŠ MITROVIĆ, KOLUMNISTA**
BEOGRADSKOG DNEVNIKA DANAS:
Početak boljeg ako bude pameti (Veseljko Koprivica) 40

SVIJET

- OLIMPIJADA I OKO NJE:**
Koreje pod
jednom zastavom
(Milan Bošković) 44

Iako Crna Gora spada u zemlje u kojima je korupcija definisana kao sistemska, a od koje nije imun nijedan dio društva, pa ni pravosuđe, prema statistici zaduženih da je utvrde i sankcionišu korupcija u ovoj grani vlasti – ne postoji. Ni da smo u Danskoj. Istovremeno, građani upravo korupciju, pored političkog uticaja, vide kao najveći problem crnogorskog pravosuđa

STR
8-10

9. februar 2018.
broj 1425.

2. februar 2018.
broj 1424.

ŽETVA NEODGOVORNOSTI

Prema dosad objavljenim podacima, bar su dvoje djece, od šet oboljelih, bila premala da bi ih štitila vakcina. Ona se prima sa navršenom godinom. Mogli su ih zaštititi ostali, da su se vakcinisali. Ali nijesu

STRANA 16

RELATIVIZOVANJE NASILJA

„Iako su Protokolom o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici precizno definisane nadležnosti postupajućih organa i podstaknuto uspostavljanje multidisciplinarne saradnje, sistem zaštite i dalje karakteriše odsustvo blagovremene i efikasne reakcije, manjkavost u razmjeni informacija i međuresornoj saradnji“, navodi se u i u posljednjem izvještaju ombudsmana

STRANA 24

ZA ŽIVOT MALO, ZA DPS DOVOLJNO

U Crnoj Gori ima trenutno oko 129.000 penzionera koji primaju prosječno oko 280 eura

STRANA 32

MILOŠ MITROVIĆ, KOLUMNISTA BEOGRADSKOG DNEVNIKA DANAS POČETAK BOLJEG AKO BUDE PAMETI

Posjetu Aleksandra Vučića Zagrebu vidim kao rezultat napora EU. Koliko se EU bude izvlačila iz sopstvenih problema i koliko se ona bude angažovala na Balkanu, toliko će brže svoje uzajamne probleme rješavati Srbija i Hrvatska

STRANA 40

U izradi ovog broja, osim gdje je drugačije naznačeno, korištene su fotografije iz arhive Monitora i Vijesti.

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Trg Republike bb
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika "Monitor" izašao je u Titogradu, 19. oktobra 1990.

Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i
Stanislav Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

**Glavni i
odgovorni urednik i
V.D. izvršni direktor:**
Esad Kočan

**Zamjenica glavnog
i odgovornog urednika:**
Milena Perović-Korać

Redakcija:

Veseljko Koprivica (šef deska), Zoran Radulović (ekonomija), Marijana Bojanić, Mustafa Canka, Tamara Kaliterna, Petar Komnenić, Milka Tadić-Mijović, Predrag Nikolić, Branka Plamenac, Nastasja Radović, Tufik Softić, Radmila Stojanović, Olivera Lakić
Miodrag Vukmanović

Grafički urednik:
Dragan Lučić

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić

Telefoni:
020/404 641; 404 645; 069 327 727
Fax:
020/242 306

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom
List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za informisanje Crne Gore pod brojem 64.
Pretplata za Crnu Goru: šest mjeseci 39 €, godina 78 €. Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na telefone 404 641; 404 645 i 069 327 727
Pretplata na račun broj: 510-2839-59 kod CKB
Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretplata za inostranstvo na šest mjeseci
SAD.....USD 138
AUSTRALIJA.....AUD 230
EVROPA.....EUR 95
ŠVAJCARSKA.....SHF 161

Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
„S PRESS!-Podgorica

BERANE: MAJKA I ČERKA
PRONAĐENE MRTVE

ŽIVOT I SMRT U NEHUMANIM USLOVIMA

Majka i ćerka, **Miroslava** (78) i **Dragana Gačević** (41) pronađene su u utorak večer mrtve u kući Miroslavinog brata **Branka Vlahovića** u naselju Hareme u Beranama.

Obdukcioni nalazi o uzrocima smrti pokazali su da nema tragova nasilja, te da saznanja ukazuju da je riječ o prirodnoj smrti.

Tijelo Miroslave Gačević, koja je bila nepokretna, pronađeno je na krevetu, a tijelo njene ćerke bilo je pored kreveta u zgrčenom položaju.

Policijski službenik kazao je da su preminule žene živjele u nehumanim uslovima, bez struje i elementarnih uslova za život.

Riječ je o raseljenim licima koja su živjela od penzija sa Kosova i iz Kraljeva.

Predsjednik Saveza udruženja raseljenika izbjeglica u Crnoj Gori **Mičo Marjanović** izrazio je ogorčenje zbog ovog slučaja.

„Ovakvo nešto je moglo da se očekuje. Svaka izbjeglička porodica je priča za sebe. Toliko novca je prošlo na račun izbjeglica kroz Crnu Goru, a mnoge izbjeglice se nalaze na ivici gladi“, rekao je Marjanović.

POGINULA 71 OSOBA NAKON
PADA RUSKOG AVIONA

GREŠKA PILOTA NAJVJEROVATNIJI UZROK

Ruski putnički avion Antonov An-148 srušio se nedugo nakon polijetanja sa moskovskog Aerodroma *Domodedovo*. Avion je prevozio 71 osobu, a ruski ministar saobraćaja **Maksim Sokolov** potvrdio je da nema preživjelih.

U avionu, koji je trebalo da leti u grad Orsk na Uralu, nalazilo se šest članova posade i 65 putnika, među kojima je bilo i jedno dijete.

Uzrok pada vazduhoplova šest minuta nakon što je poletio sa moskovskog aerodroma najvjerojatnije je greška pilota.

U blizini mjesta pada pronađena je crna kutija, a nakon analize koju je sproveo Međudržavni komitet za vazduhoplovstvo saopšteno je da je do pada letjelice došlo jer su piloti vidjeli različite podatke na dva indikatora brzine aviona.

Piloti su prije polijetanja propustili da stave u pogon sistem za grijanje opreme za mjerenje pritiska, zbog čega je došlo do pogrešnih podataka o brzini. Oni su u avionu uključili autopilotski sistem nakon polijetanja, ali su se vratili na ručne kontrole kada su na monitorima ugledali neodgovarajuće podatke o brzini.

ERSTE znači prvi.

“Najbolja banka u Crnoj Gori.” - The Banker, dio Financial Times Group

Nagradu je dodijelio The Banker, međunarodni finansijski časopis izdavačke grupacije Financial Times Group, na svečanosti održanoj u Londonu 7. decembra 2015.

SA SVOJIM PARAMA MOGU DA RADIM ŠTA HOĆU

Suđenje **Darku Šariću** zbog sumnje da je bio organizator kriminalne grupe koja je oprala više od 22 miliona eura zarađenih švercom kokaina krenulo je iznova zbog promjene člana sudskog vijeća.

Na mjesto sudije **Aleksandra Trešnjeva** došla je sudija **Svetlana Aleksić**, a ovo je treći put da suđenje kreće ispočetka zbog istog razloga – promjene člana vijeća.

Advokati su, s obzirom na to da su ponovo dobili priliku da predlože dokaze, zahtijevali od suda da izda naredbu za finansijsko vještačenje kojim bi se utvrdilo da, prema njihovim riječima, navodi iz optužnice nisu tačni.

Oni su ponovili da ne postoji presuda za šverc kokaina i da se cijela optužnica za pranje novca zasniva samo na optužnici za šverc kokaina. Dodali su i da je u Crnoj Gori donijeta pravosnažna presuda kojom su Šarićev brat i saradnik oslobođeni optužbi za pranje novca.

Prilikom iznošenja odbrane i odgovaranja na pitanja tužioca **Saše Ivanića**, optuženi Darko Šarić ponovo je negirao da je upravljao firmama kroz koje se, prema optužnici, prao novac.

On je potvrdio da je drugim optuženima pozajmljivao novac, a na podsjećanje tužioca da ne postoje ugovori o tim zajmovima, kazao je da je tada pravio greške i dodao da on sa svojim parama može da radi šta hoće.

„Vi niste utvrdili da je novac prljav, a pitate gdje smo ga trošili” rekao je Šarić tužiocu.

Pored Šarića, još devet optuženih je u iznošenju svoje odbrane negiralo krivicu.

f Za nju

Za karcinom dojke postoji tretman
koji ne ostavlja nikakve tragove.
PREVENCIJA.

CRNA GORA U BORBI PROTIV RAKA DOJKE
JEDAN CILJ. POBIJEDITI RAK DOJKE!

PRAVA PRIČA
Kamp kampanja protiv raka

AFERA RAMADA: NAJAVLJENE SMJENE U ŽICG

MOGUĆ ODLAZAK NEBOJŠE OBRADOVIĆA

Prema nezvaničnim informacijama *Vijesti* Vlada namjerava da smjeni direktora Direkcije za željeznicu **Nebojšu Obradovića** i još nekoliko rukovodilaca ŽICG.

Obradović je pravosnažno osuđen na tri mjeseca zatvora, uslovno na dvije godine, zbog zloupotrebe službenog položaja plaćanjem skupa Socijaldemokrata (SD) u hotelu *Ramada* novcem Direkcije, oštetivši pritom državni budžet za oko 950 eura. Nije precizirano da li je ova presuda razlog Obradovićeve smjene, a on nije želio da komentariše navode da možda više neće biti na čelu Direkcije.

Agencija za sprečavanje korupcije (ASK) je, prema Zakonu o sprečavanju korupcije, nakon pravosnažne odluke u zloupotrebi državnog položaja obavezna da obavijesti organ vlasti u kojem javni funkcioner obavlja javnu funkciju i organ nadležan za postavljanje javnog funkcionera radi pokretanja postupka razrješenja, suspenzije ili izricanja disciplinske mjere.

Iz Ministarstva saobraćaja, na čijem je čelu **Osman Nurković**, nisu odgovorili da li će i u ŽICG biti kadrovskih promjena, ali su kazali da je 31. januara izabran novi Odbor direktora ŽICG koji, prema njihovim riječima, već radi na poboljšanju poslovanja ove kompanije i vjeruju da će nakon identifikacije problema predložiti način rješavanja istih.

HETA ASSET RESOLUTION

Poslovna zgrada u Baru na izuzetnoj lokaciji 2690 m2

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me

MARKOVIĆ U POSJETI KOSOVU

SPORAZUM O GRANICI ZA CRNU
GORU DEFINITIVAN

Pitanje Sporazuma o državnoj granici za Crnu Goru je završeno, ali je naša zemlja spremna da u dijalogu i uz razumijevanje pomogne Kosovu da što prije, ratifikacijom Sporazuma, prevaziđe ovo pitanje, kazao je premijer **Duško Marković** prilikom dvodnevne posjete Kosovu.

Na sastanku Markovića i premijera Kosova **Ramuša Haradinaja** istaknut je značaj dovršavanja procesa ustavnog priznanja crnogorske nacionalne zajednice na Kosovu i sprovođenja Strategije za afirmaciju i integraciju Crnogorske zajednice i pripadajućeg Akcionog plana.

Marković je prilikom ovog razgovora iskazao punu podršku Crne Gore evropskim i evroatlantskim integracijama Kosova i izrazio spremnost prenošenja crnogorskih iskustava u integracionim procesima.

Posjetu Kosovu Marković je okončao sastankom sa kosovskim predsjednikom **Hašimom Tačijem** i predsjednikom Skupštine **Kadrijem Veseljijem**.

Tači je ocijenio da odnosi Crne Gore i Kosova trebaju i mogu biti model svima u regionu Zapadnog Balkana, a iz službe za odnose s javnošću crnogorske Vlade saopštili su da su na ovim sastancima potvrđeni odlični politički odnosi i ocijenjeno je da obje države imaju jasne vizije budućnosti u evropskim integracijama.

posjetite nas na
www.monitor.co.me

OPŠTINA HERCEG NOVI obezbijedila je preko 190.000 eura za sanaciju kuće nobelovca Iva Andrića kroz projekat *Očuvanje, unaprijeđenje i promovisanje prirodnog i kulturnog naslijeđa primorskih zajednica kroz jačanje modela eko-muzeja čiji je cilj pametno i održivo upravljanje turizmom*.

Preko Kancelarije za međunarodnu saradnju, a zajedno sa partnerima, Opština Herceg Novi je, kako je saopšteno, aplicirala na prvi poziv Interreg IPA programa prekogranične saradnje Italija – Albanija – Crna Gora i projekat je odobren.

Partneri sa kojima će ovaj projekat biti realizovan su Agencija za lokalnu demokratiju iz Crne Gore, Regionalna razvojna agencija i Opština Himara iz Albanije, te Opština Trikaze iz regije Pulja u Italiji.

Ukupna vrijednost projekta je 1.439.385 eura.

Sredstvima iz projekta će biti finansirani radovi na kompletnoj obnovi postojećeg zdanja na Toploj, uz očuvanje autentičnog izgleda kuće i dvorišta.

PLUS

ROŽAJCI iz dijasporе prikupili su dio novca za obnovu crkve Ružica u ovom gradu na sjeveru. Crkva Ružica, posvećena rođenju Svetog Jovana Krstitelja, jedina je crkva u Rožajama, a u ovom gradu živi oko dva odsto pravoslavnog stanovništva.

Rožajci koji žive u Frankfurtu, kako piše CdM, okupili su se oko njihovog zemljaka Rusmira Agovića i dali doprinos u obnovi bogomolje.

Pravoslavna parohija rožajska se zahvalila prijateljima, ističući da je ovo bio idealan način da pokažu svoju ljubav i želju da pomognu.

„Ovo nam puno znači, a prije svega drago nam je što brinete o prijateljima. Takođe se zahvaljujemo **Dejanu Konataru** koji je samovoljno inicirao i svojom ljubavlju prema crkvi učinio veliko djelo pokrenuvši ovo prikupljanje od svojih prijatelja. U ime crkve Ružice svima blagodaramo i u zdravlju bili“, kazali su iz rožajske parohije.

SLUŽBENI automobili u Opštini Tivat, prema podacima o putnim nalogima, nijesu dovoljno iskorišteni što govori da ih nije trebalo ni kupovati.

Na primjer: prema podacima koje lokalna uprava objavljuje zbog zakonskih obaveza u susret kampanji za predsjedničke izbore, službeni automobil *fiat tipo* koji 24 časa dnevno koristi glavna administratorka **Marija Sijerković** (DPS), upotrebljava se gotovo isključivo da bi ona došla na posao i vratila se kući, pišu *Vijesti*.

Sijerkovićeva sama ispisuje putne naloge za korišćenje vozila, a da je automobil praktično neiskorišćen pokazuje i to da je Sijerkovićeva novim *fiatom*, vrijednim oko 14.000 eura, za skoro godinu dana prešla tek nešto više od 5.300 kilometara. Glavni administartor tivatske lokalne uprave nikada nije imao niti tražio službeno vozilo, do dolaska Sijerkovićeve na tu funkciju.

MINUS

SOCIJALNI SAVJET će formirati radnu grupu za izradu predloga na koji način može doći do povećanja minimalne zarade, koja bi trebalo da u roku od mjesec uradi analizu i dobije tačne podatke o broju zaposlenih i efektima na budžet.

„Tu će biti uključeno Ministarstvo finansija, gdje ćemo po jedinstvenim podacima donijeti analizu i za mjesec radna grupa će završiti svoj posao. Nažalost, sada se podaci iz Uprave prihoda i Monstata razlikuju“, rekao je generalni sekretar Saveza sindikata **Duško Zarubica** novinarima nakon sjednice, koja je bila zatvorena za javnost.

Inicijativu da se zarada sa 193 eura poveća na 250 eura podnijeli su Unija slobodnih sindikata i Socijaldemokratska partija, koje od juna traže održavanje sjednice Socijalnog savjeta. Imali su kad da izračunaju sve što treba i bez specijalne radne grupe.

KORUPCIJA U PRAVOSUĐU – SAMO RIJEČ

• OSLOBOĐEN
SUMNJI DA JE
PRIMAO MITO:
VDT Ivica
Stanković

Crna Gora kao Danska

Iako Crna Gora spada u zemlje u kojima je korupcija definisana kao sistemska, a od koje nije imun nijedan dio društva, pa ni pravosuđe, prema statistici zaduženih da je utvrde i sankcionišu korupcija u ovoj grani vlasti – ne postoji. Ni da smo u Danskoj. Istovremeno, građani upravo korupciju pored političkog uticaja vide kao najveći problem crnogorskog pravosuđa

Poslanik DF-a **Milan Knežević** saslušan je ove sedmice u Specijalnom tužilaštvu zbog javno iznesenih tvrdnji da mu je sudija Višeg suda ponudio da plati 10.000 eura kako bi mu poništio osuđujuću presudu za napad na policajca u oktobru 2015. godine. Knežević je najprije osuđen na sedam mjeseci zatvora, nakon čega mu je kazna smanjena na četiri mjeseca.

Knežević je kazao da nije dao sudiji taj novac i da to ne bi nikada uradio. On međutim nije ni na saslušanju u tužilaštvu želio da saopšti ime sudije za kog tvrdi da mu je tražio novac za tu „povoljnost”. Knežević je pojasnio da neće da saopšti njegovo ime jer ne vjeruje tužilaštvu. Takođe, kazao je da je Viši sud ogrezao u kriminal, a da

je sudija samo dio korumpiranog sistema i da je htio da mu pomogne.

Nakon što je Knežević početkom ovog mjeseca javno optužio neimenovanog sudiju za korupciju, oglasio se **Radomir Ivanović** sudija izvijestilac u postupku koji se vodio protiv Kneževića. Ivanović je pozvao Specijalno tužilaštvo na hitnu reakciju. „Radi se o teškim optužbama koje Specijalno tužilaštvo mora da ispita”, kazao je sudija Ivanović. „Očekujem da će pozvati Milana Kneževića da saopšti ko je od njega tražio mito. Pošto sam ja javni funkcioner, specijalni tužilac bi morao i mene da sasluša”.

Da li je Ivanović ovim povodom saslušan nije poznato.

Tokom protekle godine zastarjele su višemilionske afere koje su vodile do vrha pravosuđa, od *Limenke do Solane*, a zastario je i sudski postupak koji se godinama vodio protiv bivšeg ministra Petra Ivanovića. I nikom ništa

Knežević se, međutim, oglasio nakon reakcije Ivanovića i kazao da mu je zanimljivo da se sudija oglasio iako nije nikog prozvao imenom. „Iako nijesam pomenuo nijedno ime, ni sudije koji mi je nudio usluge, ni sudija koje su trebale da dobiju 10.000 eura, ‘doajen’ crnogorskog pravosuđa, tihujući opozicionar iz Višeg suda, Radomir-Raco Ivanović se, gle čuda, prepoznao u kategoriji korupcija u pravosuđu. Da ne znam da su mu primanja veća od 650 eura, pao bih u lagano iskušenje da pomislim da je **Vesna Medenica** upravo govorila o njemu kada je saopštila da ne možete očekivati od sudija sa niskim primanjima da budu visokomoralne osobe“, saopštio je Knežević.

Ove optužbe će se sve su prilike završiti, kao i obično u opasnom domenu - sumnje. Iako Crna Gora spada u zemlje u kojoj je korupcija definisana kao sistemska, a od koje nije imun nijedan dio društva, pa ni pravosuđe, prema statistici instiucija zaduženih da je utvrde i sankcionišu korupcija u toj grani vlasti – ne postoji. Prema statistici, u Crnoj Gori nema tužilaca i sudija koji su odgovarali i sankcionisani zbog korupcije. Ni da smo u Danskoj. Istovremeno, građani, pokazuju istraživanja, ukazuju da je najveći problem pravosuđa pored političkog uticaja – korupcija. Istraživanja pokazuju i pad povjerenja građana u pravosuđe.

Statistika kaže da se u

Crnoj Gori protiv sudija i tužilaca generalno vodi mali broj disciplinskih postupaka, kao i postupaka u kojima se utvrđuje kršenje etičkog kodeksa. U prosjeku disciplinski postupak godišnje, nekad ni toliko. Postupaka u kojima se utvrđuje kršenje kodeksa, malo je više, ali rezultati ništa bolji. Medijska izvještavanja o zastarama sudskih postupaka i istraga, optužnicama koje padaju kao s kruške, gubljenju dokaza u velikim postupcima zvuče kao tuđa realnost.

Da statistika pravosuđa i stvarnost nijesu baš usklađeni godinama javno sumnja i Evropska komisija u izvještajima o napretku, kad govori o disciplinskoj odgovornosti sudija i tužilaca. Uzalud.

„Bilans ostvarenih rezultata u sprovođenju disciplinske odgovornosti i Etičkog kodeksa sudija i tužilaca i dalje je ograničen“, navodi se u posljednjem *non paper* dokumentu EK iz novembra prošle godine.

Uprvoj polovini 2017. godine, prema tom dokumentu, disciplinski postupci su pokrenuti protiv jednog sudije. A protiv tužilaca – ni toliko. Nula. „Postoje jake indicije da se ne prate svi slučajevi u kojima postoji

Mladen Vukčević, predsjednik Sudskog savjeta u čijoj je nadležnosti odgovornost sudija, saopštio je početkom godine da je Agencija za sprečavanje korupcije prosljedila Savjetu tri prijave koje se odnose na korupciju i pojasnio da pritužbe za korupciju Savjet prosljeđuje tužiocu. Odgovornost izgubljena u lavirintu pravosuđa

osnov za disciplinsku odgovornost“, konstatuje se u tom dokumentu EK. Takođe, navodi se da tokom 2017. godine nije prijavljen nijedan slučaj kršenja etičkog kodeksa od strane tužilaca. To je ista ona godina u kojoj su mediji izvještavali o nezakonitim odlukama o pritvoru, nedjelotvornim istragama torture, objavljivanju privatne viber komunikacije advokata na zvaničnoj tužilačkoj stranici.

Ove godine, možda se statistika popravi. U okviru istrage protiv više organizovanih kriminalnih grupa i pojedinaca koji se bave zelenišanjem, tužilaštvo istražuje i višeg državnog tužioca u Podgorici **Gruja Radonjića**, objavile su *Vijesti* ove sedmice. Radonjić je te optužbe demantovao.

Tek što je izabran za VDT, Ivica Stanković bio je optužen od strane poslanika DF-a da je kao sudija primio mito u iznosu od 150 hiljada eura. Specijalna tužiteljka za organizovani kriminal i korupciju **Đurdina Ivanović** pokrenula je tada istragu o tom slučaju. Ubrzo su saopštili: „Stanković, nije primao mito niti izvršio bilo koje krivično djelo za koje se gonjenje preuzima po krivičnoj

• **HASNIJA SIMONVIĆ:**
„Meni je korupcija samo riječ“

dužnosti, pa nema potrebe za daljom finansijskom istragom”

U toku 2017. godine, prema podacima Sudskog savjeta, podnijeto je ukupno 18 inicijativa za utvrđivanje povrede Etičkog kodeksa od strane sudija. U jednom slučaju je odlučeno da se inicijativa odbaci jer je u istoj pravnoj stvari već odlučivano, u osam je utvrđeno da je inicijativa nedopuštena i da Komisija nema mogućnosti da odlučuje po zahtjevu, u sedam je utvrđeno da sudija nije počinio povredu Etičkog kodeksa, dok je u jednom postupku povreda utvrđena, ali odluka nije pravosnažna jer je sudija uložio prigovor. Kad sve sabereš i oduzmeš odgovornost – nula.

Mladen Vukčević, predsjednik Sudskog savjeta u čijoj je nadležnosti odgovornost sudija, saopštio je početkom godine da je Agencija za sprečavanje korupcije prosljedila Savjetu tri prijave o ugrožavanju javnog interesa vezano za postojanje korupcije, dodajući da „ukoliko podnosilac pritužbe smatra da postoje elementi koruptivnog činenja, stranka se upućuje da podnese dokaze nadležnom tužiocu”. Odgovornost izgubljena u lavirintu pravosuđa. Da je poznato jedan je sudija Višeg suda u Bijelom Polju, 2011. osuđen zbog primanja mita.

„Obje komisije za praćenje kodeksa (sudija i tužilaca) su trebale imati konzistentniji pristup u radu slučajevima i trebalo je u njima obezbijediti pravni lijek shodno zakonu”, konstatuje EK.

Da je borba protiv zloupotreba pa i korupcije u pravosuđu tek slovo na papiru, pokazuje *Izveštaj o primjeni Strategije reforme pravosuđa 2014-2018*. koje su uradili HRA i CEMI u aprilu prošle godine.

• SASLUŠAN
ZBOG OPTUŽBI
DA MU JE
SUDIJA NUDIO
MITO: Milan
Knežević

Nakon što je poslanik DF-a Milan Knežević javno optužio neimenovanog sudiju za korupciju, oglosio se sudija Radomir Ivanović i pozvao Specijalno tužilaštvo na hitnu reakciju. „Radi se o teškim optužbama koje Specijalno tužilaštvo mora da ispita”. Sve su prilike da će se i taj slučaj završiti u opasnoj zoni – javne sumnje

„Svi sudovi, državna tužilaštva, Sudski savjet i Tužilački savjet su usvojili planove integriteta 2016. godine, ali njihova primjena još nije zaživjela u punoj mjeri. Bez obzira na to što planovi postoje, i dalje se ne vidi efekat njihove primjene, imajući u vidu da oni treba

da posluže kao efikasna sredstva za sprečavanje korupcije u pravosuđu, kao i da služe unaprijeđenju integriteta institucija pravosudnog sistema u cjelini”, konstatuje se u ovom obimnom i detaljnom dokumentu. U istom se dokumentu podsjeća da „2015. i 2016. nije pokrenut niti jedan disciplinski postupak protiv državnih tužilaca, što dodatno pojačava zaljučak da reizbor starih kadrova, od kojih su neki odgovorni za neprofesionalno vodene istrage ozbiljnih kršenja ljudskih prava nije odgovorilo na očekivanja od reforme u državnom tužilaštvu”.

Ove organizacije podsjećaju da bi se posebna pažnja prilikom ocjenjivanja državnih tužilaca i sudija morala posvetiti situacijama kada dođe do zastarjelosti krivičnog gonjenja usljed neažurnog postupanja.

Tokom protekle godine zastarjele su višemilionske afere koje su vodile do vrha pravosuđa, od *Limenke* do *Solane*, a zastario je i sudski postupak koji se godinama vodio protiv bivšeg ministra **Petra Ivanovića**. I nikom ništa. Predsjednik Višeg suda **Boris Savić** procijenio je da tu nema mjesta ispitivanju odgovornosti. Ostali nijesu rekli ništa. Odlično.

„Ne znam ovo - korupcija. To je za mene samo riječ. Ne znam kako, i na koji način se u javnosti takva percepcija stvara kad ja za te sudije ne znam”, komentarisala je ocjene građana, koji smatraju da je korupcija u pravosuđu veliki problem, sutkinja **Hasnija Simonović**. Ona je, inače, članica Komisije Sudskog savjeta koja utvrđuje povrede Etičkog kodeksa.

Ma, da. Samo riječ.

Milena PEROVIĆ-KORAĆ

Dijagnoza Strategije

Piše: Zoran RADULOVIĆ

Strategija za proširenje EU na Zapadni Balkan predstavljena je prošle nedjelje u Strazburu. Gledano sa Balkana, u tom je dokumentu u prvi mah najvidljivija bila ideja da „uz snažnu političku volju, sprovođenje reformi i nalaženje rješenja za sporove sa susjedima, Srbija i Crna Gora trebalo bi da budu spremne za članstvo u EU do 2025. godine“.

Dok su se ovdašnje vlasti domunđavale – da li je ponuđeni vremenski rok predugačak (u odnosu na ranija obećanja da u EU ulazimo: 2017; 2020; 2022.) prekratak (mjereno situacijom na terenu); ili „taman“ imajući u vidu da nas do '25. čekaju makar još dva izborna ciklusa u kojima će priča o svijetloj euroatlantskoj budućnosti *držati vodu* – stiglo je pojašnjenje. *Trebalo bi* ne znači da 'oće. A tek ne da *mora*. Toliko o rokovima.

Drugo čitanje Strategije ponudilo je mnogo više stvarnosti. Tad uviđamo kako zvaničnici EU o zemljama regiona koje nijesu u Uniji (kao i o većini onih koje jesu, ali ne u ovom dokumentu) razmišljaju kao o zarobljenim državama, gdje vlastodržci ne

razdvajaju lične od javnih interesa, uz registrovane veze svih nivoa vlasti i državne administracije sa organizovanim kriminalom.

Godinama, nekad i istim riječima, našu svakodnevicu slikaju profesionalni mediji i NVO aktivisti, makar oni koji mare za evropske standarde. Godinama je jedan od najjačih izgovora vlasti pozivanje na nalaze zvaničnog Brisela. Sada, kao da do njih ne dopiru precizno odmjerene primjedbe.

U igri gluvih telefona uključio se i premijer. „Crna Gora ima razloga da, kao zemlja koja je najviše odmakla u procesu pregovora, bude zadovoljna onim što je poručeno kroz ovu strategiju“, samohvališe se Duško Marković potvrđujući da je i njemu i njegovima važnije to što imaju najbolji prosjek u odjeljenju ponavljača od činjenice da im broj negativnih ocjena ne dozvoljava prelazak u sljedeći razred. A vrijeme prolazi.

Kada je poslednji premijera SFRJ Ante Marković

pokušavao Jugoslaviji otvoriti, već otškrinuta, vrata tadašnje EU (DPS je tad preferirao san o Velikoj Srbiji) to je zaista bio *elitni klub*. Dvanaest manje-više najuspješnijih zemalja na Starom kontinentu. Danas u tom društvu ima dva i po puta više članica (28). Zato članstvo u EU više nije stvar prestiža nego elementarna potreba da se geografske činjenice potvrde i minimumom postignutih političko-ekonomskih rezultata.

Mi se busamo u prsa junačka. „Želim da ponovim da se Crna Gora već ponaša kao članica u mnogim aspektima“, zbori premijer pred evropskim komesarom za proširenje, očekujući da će mu, po obrascu „ti meni serdare - ja tebi vojvodo“, biti uzvraćeno istom mjerom. „Mi smo solidarni u pogledu vanjske i bezbjednosne politike, što pokazuje našu opredijeljenost i prihvatanje evropskih vrijednosti“, podsjeća Marković, kao da se to može zaboraviti, da je Crna Gora slijedeći neobavezujuće preporuke iz Brisela, Rusiji uvela ekonomske sankcije u momentu kada ni sve članice EU to nijesu uradile (od Hrvatske do Njemačke).

Premijer zato nije našao za shodno da se pred Hanom pohvali kako, u danima njihovog druženja u Podgorici, vlast u parlamentu odbija da izvrši sudsku presudu (sada već dvije); predsjednik parlamenta, i oni koji su ga izabrali, ignorišu u sudskom postupku potvrđeno saznanje da je „prvi među jednakima“ lažno svjedočio štiteći kolegu koji je državnim novcem plaćao partijske račune; premijer i njegov kabinet odbijaju da se odrede o daljoj karijeri tog visoko pozicioniranog menadžera osuđenog na zatvorsku kaznu, doduše uslovnu, zbog zloupotrebe položaja; Specijalna antiteroristička jedinica čeka da joj se vrati njen stari komandant nakon što je odslužio zatvorsku kaznu zarađenu zbog nezakonitog postupanja na tom položaju; a svi čekamo da se glavni junak afera deportacije, *Telekom*, *Prva banka*, *Limenka*... izjasni kreće li u pohod na novi predsjednički mandat, dok mu *zaostavština* zastarijeva ili pada u zaborav.

Koju od *dijagnoza* s početka teksta nijeste prepoznali: zarobljena država, povezanost vlasti i kriminala, preplitanje javnog i privatnog interesa? Pitanje je samo do kada ćemo vjerovati kako će ova bolest proći sama od sebe. Kao grip. Samo ne za sedam dana nego za sedam godina. Još sedam.

» Godinama su naše vlasti u odbrani od domaćih kritika, potezale ocjene zvaničnog Brisela. Sada, do njih ne dopiru precizno odmjerene primjedbe. Igra gluvih telefona

Budvani gube tlo pod nogama

• STARA MANGOLIJA
PROPALA U ZEMLJU:
Soliter Perla

„Planeri i projektanti koji ne vode računa o hidrografiji su školovane neznalice koje su Budvi došle glave“, kaže arhitekta Slobodan Bobo Mitrović

Dogodilo se, konačno, i to. Ostvaruju se preporuke bivšeg ministra **Predraga Sekulića**, kako Budvu treba pustiti da propadne do kraja. I pustili su je, on, njegovi prethodnici i nasljednici u fotelji čelnika Ministarstva održivog razvoja i turizma. Budva puca po svim šavovima pod teretom betona i željeza koje su svojim potpisima na nakaradne i pogubne urbanističke planove, sasuli u ovo nekada mirno turističko mjesto.

Glavna ulica u Budvi, Mediteranska, koja vodi ka Starom gradu popucala je u dužini od nekoliko desetina metara na jednom

dijelu, dok na drugom polako tone... Pucaju i odvajaju se trotoari oko novosagrađenih stambenih zgrada i solitera.

Centar Budve urušava se naočigled građana koji su uzalud upozoravali da je ovakav ishod neminovan kao rezultat nekontrolisane gradnje na lokalitetu poznatom pod nazivom Velja voda. Toponim Velja voda za pojas između Jadranskog sajma i Starog grada, ukazuje da je riječ o močvarnom i trusnom području, velikom jezeru podvodnih voda ispod budvanskog akvatorijuma.

Upravo na tom najosjetljivijem dijelu grada planirana je gradnja niza gusto zbijenih višespratnica,

sa 15 i više spratova, na osnovu kontroverznog plana DUP Budvacentar, koncipiranog tako da zadovolji interese vlasnika zemljišta i tajkuna povezanih sa vlastima na lokalnom i državnom nivou.

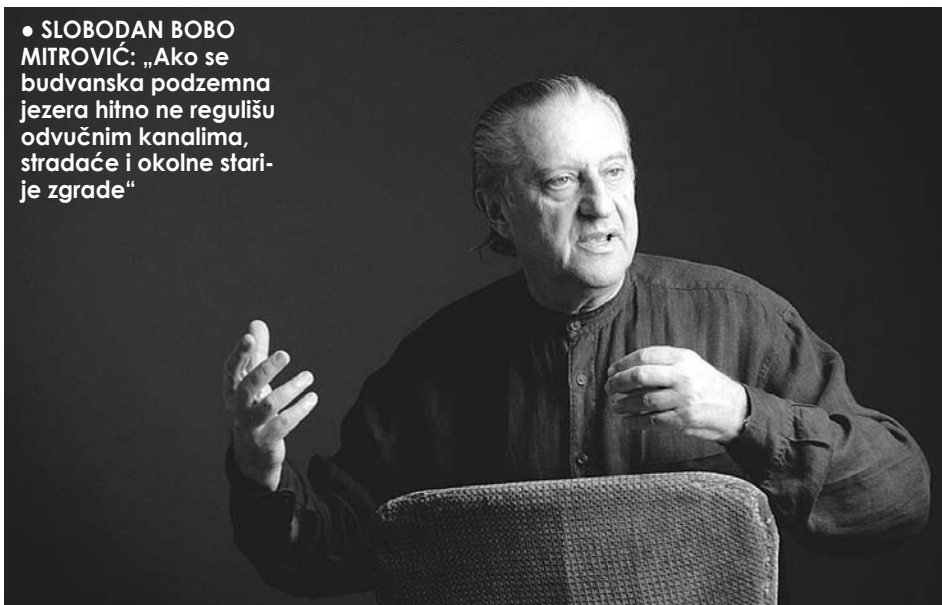
Investitori stambenih kompleksa i hotela koji grade u ovoj zoni pribjegavaju raznim tehnikama prilikom postavljanja temelja u mulju, ilovači i pijesku, i to na desetine metara ispod nivoa mora, kako bi gradili visokoisplativa garažna mjesta u nekoliko etaža. Neki su se osiguravali postavljajući na hiljade šipova, drugi gradnjom betonskih dijafragmi... Svako na svoj način, bez zakonom obavezujućih standarda.

Gradi se na vodi kao da je Budva Venecija ili Dubai. Na taj način izgrađen je kompleks *Tre Canne* uz Slovensku plažu, zatim stambeno-poslovni centar *TQ Plaza*, stambeni kompleks firme *ICL Inženjering* iz Podgorice, koji je izgradio *Bemaks*, soliter *Perla*, pored *Zeta filma* čiji su investitori nekoliko budvanskih porodica i grupa građevinskih tajkuna, zatim zgrada firme *Stratex DOM XXI*, i niz drugih zgrada.

Koliko je gradnja u ovom osjetljivom području izvan kontrole struke i nadležnih državnih organa pokazuju primjeri bespravno izgrađenih solitera i zgrada, praktično bez ijednog validnog dokumenta za gradnju.

No prst krivice za pucanje Mediteranske uperen je na otvoreno gradilište kompleksa *Porto Budva*, čije je investitor firma *Alart centar* a jedan od vlasnika, arhitekta iz

• SLOBODAN BOBO MITROVIĆ: „Ako se budvanska podzemna jezera hitno ne regulišu odvučnim kanalima, stradaće i okolne starije zgrade“

Prištine, **Naser Ramaj**. Na tom lokalitetu u toku je postavljanje temelja za velelepni stambeno-poslovni kompleks i iskop zemljišta za podzemne prostorije.

Ramaj je odbacio optužbe za nastalu situaciju i naveo kako ne postoje dokazi da je upravo to gradilište uzrokovalo štetu.

On je kazao da građani Budve dobro znaju da put ima slijeganja i da cijeli grad pliva tokom većih padavina zato što nisu izgrađeni kanali za odvod atmosferskih voda, dok su stari zatrpani.

„Angažovanjem vještaka treba da se duž cijele Mediteranske ulice procijeni slijeganje puta i nastalih pukotina da bi se došlo do pravog stanja problema. *Porto Budva* nije problem iako ga je najlakše optužiti,“ kazao je Ramaj i apelovao na nadležne institucije da se uključe u rješavanje problema zbog kojeg trpi veliku materijalnu štetu, kako bi neometano nastavio radove.

Pomjeranje zemljišta, pucanje i ugibanje tla, isplivavanje objekata, već su viđeni ekscesi u budvanskoj građevinskoj zbilji. Zato je predsjednik Opštine **Dragan Krapović** zatražio ekspertizu stručnjaka Građevinskog fakulteta iz Podgorice, koji treba da ustanove uzroke pucanja asfalta u Mediteranskoj.

Prilikom izgradnje kompleksa

ICL *Inženjeringa* sa četiri kule na Veljoj vodi, ukupne površine oko 30.000 kvadrata, temelji za podzemne garaže kopani su na 10,5 metara ispod nivoa tla, ili 6,5 metara ispod nivoa mora.

Graditelji su naišli na tekuće podzemne vode pod velikim pritiskom. U jednom trenutku temelji

sa izgrađene tri podzemne i tri nadzemne etaže ovog kompleksa zidanog na jednoj betonskoj podlozi, potpuno su isplivali na površinu za cijelih 10 centimetara. Danonoćnim betoniranjem, zgrade su se vratile na početni nivo. Kasnije se jedna od četiri kule nakrivila, ali su građevinci *Bemaksa* uspjeli da je vrate u normalu. Tokom gradnje popucali su zidovi na susjednim kućama i hotelu Oaza, sa kojim se kompleks graniči. Ali se niko nije uzbudio zbog toga.

Za potrebe iskopavanja temeljne jame, *Bemaks* je ugrađivao ankere ispod Mediteranske ulice prema susjednoj stambenoj zgradi, zbog čega stanari strahuju da je njihova zgrada ugrožena.

Merenjima koje je investitor sproveo ustanovljeno je kako su na čvrsto tlo, odnosno stijenu, naišli tek na 42. metru dubine. Sve ostalo je voda

Uzaludne preporuke

Nakon katastrofalnog zemljotresa koji je pogodio Crnu Goru 1979. godine, u kojem je srušen Stari grad i nekoliko hotela u zaleđu Slovenske obale, preduzete su brojne aktivnosti na sanaciji i analize svih seizmičkih aspekata. Veliki broj stručnjaka iz Amerike, Evrope i Japana bio je angažovan u okviru projekta tehničke pomoći Ujedinjenih nacija u timu Međunarodnog konsultativnog odbora, kojim je predsjedavao čuveni arhitekta **Adolf Ciborovski**.

Uspostavljeni su novi propisi i pravila gradnje objekata u trusnom području Crnogorskog primorja, koji su kasnije u najvećoj mjeri ignorisani. Odmah nakon zemljotresa započeta je izgradnja turističkog naselja Slovenska plaža.

„Montenegroturist je dobio podršku za gradnju Slovenske plaže, ali uz određene uslove“, navodi profesor **Rade Ratković**, koji je u to vrijeme bio zaposlen u velikom turističkom preduzeću.

Preporučena je isključivo ambijentalna, niska gradnja jednostavnih objekata tipa resorta, najviše prizemlje i jedan sprat. Imali smo dodatnih problema kada je projekat naselja bio gotov u pogledu spratnosti i komplikovanih osnova. Naglašeno je da se protiv zemljotresa treba boriti urbanizmom u smislu da se ljudima omogući lak i brz izlazak iz objekata u slučaju potresa.

Prostor Velje vode ocijenjen je tada kao nepodoban za gradnju zbog najgorih geomehaničkih svojstava tla na kome se ne može graditi ni po kojem poznatom sistemu gradnje objekata.

Eksperti su dali sugestije da se na toj lokaciji izgradi veliki gradski park“, podsjeća profesor Ratković.

i pijesak u kome se besomučno gradi.

Slično se dogodilo i investitoru takozvane zelene zgrade naspram Pošte, sagrađene prije nekoliko godina, kome je temeljnu betonsku ploču sa sve armaturom voda izbacila uvis, na zaprepašćenje Budvana. Stvar je zataškana ponovnim betoniranjem i niko nije pravio problem oko takvog incidenta.

Na 12,5 metara dubine u 90 odsto budvanskog polja teče ogromna brza i slatka voda, tvrde naši sagovornici.

„Ulice pucaju zbog elementarnog neznanja o hidrografiji i kvalitetu terena na kome se objekti planiraju“, kaže za *Monitor* arhitekta **Slobodan Bobo Mitrović**. On navodi da je budvansko polje do juče bilo močvara u dijelu ispod magistralnog puta.

„Planeri i projektanti koji ne vode računa o hidrografiji su one školovane nezalce koje su Budvi došle glave. Prilikom planiranja jednog grada postoji niz strukovnih normi iz oblasti prirodnih nauka koje se moraju poštovati. U svom planerskom naletu od 2007. godine Budva nije vodila računa o tome, a nadležno Minisatrstvo ni dan danas. Za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova za gradnju ne postoje podaci o zemljištu, samim tim ne postoji zakonska obaveza na koji način da investitori fundiraju tlo“, kaže Mitrović.

On navodi kako je izbor načina fundiranja i planiranja podzemnih garaža ostavljen na ličnu volju investitora koji u svojim ambicijama ne vode računa o podzemnim vodama niti ih ko na to upozorava.

„DUP Budva –centar u cjelini, sa gustom koncentracijom teških fizičkih struktura, izuzetno teškim za budvansko močvarno tlo prouzrokovao je niz problema koji će dugo trajati. Izgradnja garaža i podruma u vodi na tako banalan način i do 20 metara dubine a ne odvoditi vode koje su nove

Centar Budve urušava se kao rezultat nekontrolisane gradnje na lokalitetu Velja voda, pojasu između Jadranskog sajma i Starog grada. Riječ je o močvarnom i trusnom području, velikom jezeru podvodnih voda ispod budvanskog akvatorijuma. Tu je planirana gradnja niza gusto zbijenih višespratnica, sa 15 i više spratova, na osnovu plana DUP Budva-centar, koncipiranog da zadovolji interese vlasnika zemljišta i tajkuna povezanih sa vlastima na lokalnom i državnom nivou

fizičke strukture istisnule, dovodi do poplava, i pravih gejzera koji izviru,“ navodi Mitrović

Takav je slučaj sa soliterom nadomak Starog grada kojeg

su građani nazvali Perla, ispred kojeg je Mediteranska ulica tokom kišnih dana neprohodna. Na toj lokaciji dogodila se i jedna uznemirujuća prirodna pojava, kada je stablo stare magnolije najednom propalo u zemlju koja se iznenada otvorila.

„Voda traži svoj put i ako se budvanska podzemna jezera hitno ne regulišu nekim odvučnim kanalima, stradaće i okolne starije zgrade“, upozorava Mitrović.

Podzemna voda pravi velike probleme već izgrađenim kompleksima čiji se stanovi i apartmani uveliko prodaju. U pomenutom *Bemaksovom* kompleksu crpne pumpe rade danonoćno jer podzemne etaže plivaju pod vodom. Slična je situacija i sa elitnom TQ *Plazom*, iz čijih se garaža voda izbacuje pumpama, dok je Perla gotovo stalno poplavljena. Sudbina solitera izgrađenih na Veljoj vodi je takva da tokom čitavog „života“ ovih zgradurina pumpe moraju raditi i izbacivati vodu iz podrumskih prostorija, koju ni na koji način ne mogu zaustaviti.

Mediteranska ulica zatvorena je za saobraćaj do daljnjeg. Investitori prodaju svoje kvadrate, bivša DPS vlast naplatila je svoje usluge na razne načine, dok novoj lokalnoj upravi u Budvi preostaje saniranje posljedica divljeg urbanizma.

Branka PLAMENAC

• ZATRAŽIO DA STRUČNJACI GRAĐEVINSKOG FAKULTETA USTANOVE UZROKE PUCANJA ASFALTA U MEDITERANSKOJ: Dragan Krapić, predsjednik opštine Budva

LOVČEN BANKA^{AD}

Stambeni kredit **sa 12 mjeseci grejs perioda**

- do €150.000
- NKS od 3,75% (fiksna)
- EKS od 3,96%
- rok otplate do 240 mjeseci

Reprezentativni primjer: Ukupan iznos kredita: 60.000 € / Rok otplate: 180 mjeseci / Nominalna kamatna stopa: 3,75% (fiksna) / Efektivna kamatna stopa: 3,96% / Adminsitrativna naknada: do 1% ukupnog iznosa kredita / Anuitet: 477,12 € / Ukupan iznos koji potrošač treba da plati: 80.156,25 € / Ukupni troškovi za potrošača. 20.156,25 €*

*Ukupni troškovi predstavljaju zbir kamata za cijeli period trajanja kredita, administrativne naknadu (do 1% ukupnog iznosa kredita), naknade za mjenicu (2€), upita u Kreditni biro CBCG (3,5€). U obračun EKS, obračun ukupnih troškova i ukupnog duga nije uključen trošak za pribavljanje lista nepokretnosti, premije osiguranja i procjene nekretnine, koji će biti uključen u konačan obračun.

Žetva neodgovornosti

Prema dosad objavljenim podacima, bar su dvoje djece, od šest oboljelih, bila premala da bi ih štitila vakcina. Ona se prima sa navršenom godinom. Mogli su ih zaštititi ostali, da su se vakcinisali. Ali nijesu

no što su stručnjaci najavljivali već mjesecima a javnost uglavnom uzimala s rezervom – desilo se. Male boginje, stručno zvane morbile, u narodu frus, su tu. Sad se treba suočiti sa posljedicama kampanje protiv vakcinacije, rasprava u kojima su mnogi učestvovali bez dovoljno znanja i sa slobodom primjerenoj razmatranju prava na izbor pjesničkih izraza. Žut li je ili narandžast opali list? Virus nije pitanje te vrste. Sad je tu i može biti opasan.

Prema posljednjim podacima Instituta za javno zdravlje od početka godine infekcija virusom morbila dokazana je kod ukupno šest pacijenata. Trenutno se na bolničkom liječenju od morbila u Crnoj Gori nalaze tri pacijenta – dva u Institutu za bolesti djece i jedan u Opštoj bolnici u Nikšiću.

Za prvih pet pacijenata objavljeno je da smo virusom zaraženi u Srbiji, dvoje djece tamo je bilo na dužem bolničkom liječenju. Institut je objavljivao da je riječ o „uvozu“ virusa pri čemu „lokalna transmisija morbila“ kod nas još uvijek nije registrovana. Taj pasus u vijesti o obolijevanju posljednje male pacijentkinje E.R., rođene 2017. izostao je. Stručnjaci su potpuno saglasni da je virus morbila lako prenosiv i nije

nikakvo čudo niti da je stigao iz Beograda, niti da ovdje počne da se prenosi. Prema dosad objavljenim podacima, bar su dvoje djece bila premala da bi ih štitila vakcina. Ona se prima sa navršenom godinom. Mogli su ih zaštititi ostali, da su se vakcinisali. Ali nijesu.

Zdravstveni zvaničnici su ponovili da se vakcinacija protiv malih boginja kao jedina specifična i jedina visokoučinkovita mjera prevencije trenutno uspješno sprovodi u svim godištim djece koja su predviđena za vakcinaciju ali i među odraslim stanovništvom koje je identifikovano da se nalazi pod povećanim rizikom kako od obolijevanja tako i od daljeg širenja virusa morbila.

Glupo je ne priznati – rezultati su, što bi rekla EU, ograničeni. Prema podacima objavljenim ovih dana, među djecom rođenom 2016. godine vakcinisano je samo 46,56 odsto djece. Obuhvat vakcinisane djece rođene 2015. godine je 74,59 odsto na nivou države.

Prema svjedočenjima pedijatar, naročito otkako su se pojavili

Ranije preglasni, protivnici vakcinacije, ovih mjeseci uglavnom su zamukli

prvi slučajevi bolesti, značajan broj roditelja odlučio je da, ipak, vakciniše djecu. Ipak, prema procjenama Instituta i dalje postoji oko 8.300 djece predškolaca, rođenih između 2012. i 2016. godine, koja nisu zaštićena od morbila i koja nose rizik od obolijevanja.

Nadležni u Crnoj Gori smatraju da šest pacijenata nijesu razlog za proglašenje epidemije, ali da bi, ukoliko ih bude deset puta više, mogla biti proglašena. U slučaju porasta oboljelih razmotriće, kažu, i mogućnost da bebe mogu dobiti vakcinu već sa devet mjeseci.

Broj oboljelih od malih boginja u Evropi se prošle godine utrostručio u odnosu na prethodnu godinu, saopštio je ovih dana Evropski centar za prevenciju i kontrolu bolesti. Evropski centar upozorio je da se i dalje pojavljuju novi slučajevi, jer je nivo imunizacije nizak,

prenijela je agencija AP. Više od 14.400 slučajeva je prijavljeno u 30 zemalja prošle godine, u poređenju sa oko 4.600 obolelih u godini prije toga.

Evropski zvaničnici su saopštili da u Rumuniji, Italiji, Grčkoj i Nemačkoj vlada epidemija

malih boginja. Od 2016. godine registrovano je 50 smrtnih slučajeva povezanih sa malim boginjama.

Zbog protoka ljudi između dvije zemlje, kao i zbog sličnih informacija koje stižu do stanovnika, za Crnu Goru je važna epidemiološka situacija u Srbiji. U toj zemlji je od oktobra prošle godine, uključujući i teritoriju nadležnosti Zavoda za javno zdravlje Kosovska Mitrovica, registrovano preko dvije hiljade slučajeva malih boginja, među kojima je i beba stara 15 dana. Najveći broj oboljelih je u uzrasnim grupama mlađim od pet i starijim od 30 godina, a najstariji oboljeli ima 65 godina. Većina oboljelih osoba - 94 odsto - je nevakcinisana, nepotpuno vakcinisana ili nepoznatog vakcinalnog statusa. Tri osobe su umrle, od težih komplikacija malih boginja registrovano je zapaljenje

mozga kod jedne i upala pluća kod 245 oboljelih osoba.

Kad je prošle jeseni direktor podgoričkog Doma zdravlja **dr Nebojša Kavarić** kazao kako treba procesuirati lobije i pojedince koji javno huškaju i dezinformišu druge da ne primjenjuju preventivnu zdravstvenu zaštitu djece, ostao je prilično usamljen.

Ovih dana je grupa od 270 roditelja iz cijele Srbije podnijela Prvom osnovnom sudu u Beogradu krivičnu prijavu zbog izazivanja panike i nereda protiv 43 osobe koje su protivnici vakcinacije djece. Doktor **Tomislav Stevanović** iz Zrenjanina, koji se zajedno sa beogradskim doktorom **Vladimirom Cimermanom** nalazi na čelu grupe rekao je da su roditelji bili prinuđeni na taj korak, jer jedino tako može da se stane na put onima „koji šire paniku i strah” i tako ugrožavaju zdravlje čitave nacije.

Krivična prijava je obimna

i u njoj je taksativno navedena svaka za podnosioca sporna djelatnost tuženih, a na listi 43 „antivakcinara” našao se i poznati niški imunolog za koga je u prijavi navedeno da „postoje osnovane sumnje da za pare odlaže vakcinaciju do daljeg ljudima koji ne žele da vakcinišu decu”. Prva na spisku prijavljenih je **Sladana Velkov** iz Vladičinog Hana, a na spisku su i **Jelena Karleuša**, **Maja Volk**, **Mirjana Bobić-Mojilović**, **Miroljub Petrović**... Ranije preglasni, protivnici vakcinacije, ovih mjeseci uglavnom su zamukli.

Sa uticajem protivnika vakcinacije probleme su imale i mnogo ozbiljnije zemlje od naše i susjednih. Prije dvije godine njemački mediji su objavili da u toj zemlji 80 odsto ljudi želi da vakcinacija postane obavezna. Protivnici su im bili četiri do pet „žilavih” protivnika vakcinacije, koji su uticali na stavove dvadesetak odsto ljudi.

Boginje na slikama

Da se pomoću interneta, i namjerno i nenamjerno mogu širiti zablude, svjedoče ovih dana fotografije koje se objavljuju uz tekstove o malim boginjama. Onaj ko postavlja fotografiju, očigledno je, prosto u Google ukuca „boginje” i objavi prvu sliku koja mu se sviđa. Tako se uz tekstove o morbilama redovno pojavljuju fotografije varicela, ovčijih boginja.

Niko ne može izračunati koliko se roditelja time može dovesti u zabludu. Ako ne vidi crvene tačke ispunjene tečnošću ili, kasnije, raspuknute, koje se vide na fotografijama ovčijih boginja, roditelj može zanemariti sitne osipe koje se najprije pojave po licu, karakteristične za morbile. Za objavljivanje prave fotografije potrebno je zaista malo pažnje.

Prostora za ubacivanje sumnje ima na raznim mjestima u sistemu brige o zdravlju ljudi. Kad se preskoče budalaštine „stručnjaka” koji zagovaraju liječenje kancera sodom bikarbonom, ostaje priča o kvalitetu vakcina kojoj se svakako treba vraćati. Roditelji imaju pravo da dobiju jasne informacije o svakom aspektu vakcinacije. Preciznije utvrđivanje zdravstvenog stanja djeteta prije nego što dobije vakcinu, razjašnjenje pitanja koliko vakcina zaista treba smjestiti u jednu - svakako su ozbiljna pitanja i traže ozbiljne odgovore. Nije teško razumjeti pedijatre kojima se diže kosa na glavi kad se pomene „dr Google”, ali mogu se ugledati na svoje strpljivije kolege kod kojih, kad stignete na red - stigli ste - i imate pravo da pitate sve što vas zanima. Uostalom, zakleli su se.

U teorije zavjere se ubraja priča o farmaceutskim kompanijama koje namjerno razbolijevaju ljude kako bi ih poslije liječili ili zagovaraju vakcinaciju kako bi prodali vaccine. Vjetar u leđa tim pričama daje podatak o enormnoj zaradi farmaceutske industrije koja se mjeri hiljadama milijardi dolara. Razmatrajući te podatke ljudi često zanemare činjenicu da ogroman broj proizvoda koji se ubrajaju u alternativnu medicinu proizvode iste te farmaceutke kuće. Pri tom, istraživanja i klinička testiranja konvencionalnih lijekova skup su i dugotrajan proces, dok „šećerne vodice” ostvaruju ogromne prihode dok ulaganja praktično nema. Uvjeriti se u to kako stoje stvari nimalo nije teško – dovoljno je ući u apoteku i vidjeti šta je na prvim policama, šta se reklamira najkrupnijim slovima. Uglavnom abrakadabra proizvodi.

Šarlatanstvu se nije lako suprotstaviti, ali se mora. Svako onoliko koliko je do njega.

Miloš BAKIĆ

SLUČAJ RTCG

Diktatura parlamenta u DPS režiji

Ukoliko Skupština i dalje bude ignorisala odluke suda i imenuje novog člana Savjeta RTCG, imaće neophodnu većinu od pet članova i može da se krene u realizaciju smjene generalne direktorice RTCG Andrijane Kadije i direktora Vladana Mićunovića

snovni sud u Nikšiću je sredinom ove nedjelje donio rješenje kojim se nalaže da se **Nikola Vukčević** vrati na mjesto člana Savjeta RTCG u roku od osam dana. Istovjetnu odluku donio je nedjelju dana ranije i Osnovni sud u Podgorici u slučaju **Gorana Đurovića**.

„Očekujemo da Skupština odmah postupi po odluci suda, jer svaki državni organ, a pogotovo najveći zakonodavni organ, dužni su da poštuju sudske odluke. Nepoštovanje sudske odluke je krivično djelo”, kazao je Đurovićev advokat **Dalibor Tomović**.

Nije bilo tako. Dok su se mnogi pitali da li je to pravna država počela da funkcioniše i sankcioniše brutalni pokušaj DPS-a da ponovo zagospodari javnim servisom, krenula je kontraofanziva. *Dnevne novine* su objavile kako su im se javili mnogi advokati, anonimno, lamentirajući kako se ovom odlukom ruši pravni poredak države.

Predsjednik Administrativnog odbora, koji realizuje partijsku sjeću

nepodobnih kadrova iz Savjeta RTCG, **Ljuid Škrelja** objavio je otvoreno pismo u režimskim glasilima, naslovljeno: *Izaći će na vidjelo za koga radi Goran Đurović*. Škrelja nije komentarisao odluku Osnovnog suda, samo je naglasio da njegov Odbor sve radi po zakonu i ponovio: „Jednom prilikom sam na sjednici Odbora rekao, bez zle namjere, da će svi koji krše zakone doći na red”. Samo polako.

I iz **Brajićev** Skupštine ocijenjeno je da je ovakva odluka

Goran Đurović:
„Izjave poslanika i Skupštine predstavljaju neviđen pritisak na rad Osnovnog suda kako bi promijenio svoju odluku i ukinuo privremenu mjeru”

Osnovnog suda – pokušaj urušavanja pravnog sistema države.

Na kakvo se rušenje misli objasnila je DPS poslanica **Marta Šćepanović** tezom da Osnovni sud u Podgorici ne može da odlučuje o odlukama Skupštine jer, kako kaže, nadležnost nije stekao preko noći: „Po prvi put u pravosuđu Crne Gore Osnovni sud kao redovni odlučuje o odlukama parlamenta čime se degradira cjelokupno pravosuđe”. Po njenom rezonu ova odluka otvara mogućnost da sudovi preispituju odluke Skupštine o izboru i razrješenju članova Vlade, sudija, i drugih državnih funkcionera.

pravnim aktom nije propisana nadležnost određenog organa za kontrolu prvostepenih odluka, nadležan je Osnovni sud: „Nesumnjiva je nadležnost Osnovnog suda u ovom postupku, o tome su se već izjasnile i više instance u nekim prethodnim slučajevima”, kazao je Brajović. Na prethodni slučaj ukazao je i advokat **Siniša Gazivoda**, koji je naveo primjer sudske prakse u slučaju nekadašnje članice Savjeta RTCG **Slavice Striković**. Ona je zbog neizbora u Savjet, Skupštinu tužila Osnovnom sudu i dobila u tom postupku, pošto je Vrhovni sud taj slučaj vratio pred Osnovni sud.

pravima kao i našim propisima, svi građani imaju osiguran pristup sudu. Poslije Đurovićevog razrješenja, podnijeta je tužba Upravnom sudu koji se oglašio nenadležnim. Nakon toga podnesena je tužba Osnovnom sudu u skladu sa članom 14 stav 2 Zakona o sudovima koji propisuje da je osnovni sud, kao redovan sud, nadležan da odlučuje u prvom stepenu i u drugim predmetima, ako zakonom nije propisana nadležnost drugog suda.

„S obzirom da Upravni sud nije nadležan za ovu vrstu spora, niti je drugim zakonom izričito propisana nadležnost drugog suda za odlučivanje

u sporovima o imenovanju i razrješenju o kojima odlučuje Skupština Crne Gore, jasno je da jedino osnovni sud ima nadležnost u ocjeni zakonitosti postupka”, kaže Đurović, dodajući da „izjave poslanika DPS-a i Skupštine smatram veoma opasnim jer osim što odaju neznanje koje vlada Crnom Gorom, one upućuju i na namjeru da ne prihvate odluke sudova koje im se ne sviđaju”.

Na odluku suda u slučaju Đurovića reagovala je Skupština i Zaštitnik imovinsko pravnih odnosa koji su saopštili da je odluka Skupštine o razrješenju zakonita, donijeta u plenumu glasanjem i objavljena u *Službenom listu*. Sudsko vijeće Osnovnog suda ima zakonski rok od 15 dana da odgovori na prigovor Zaštitnika.

Idok se čeka odluka Vijeća u Podgorici, u istom danu kada je Osnovni sud u Nikšiću donio istovjetnu odluku u slučaju Vukčevića, u Skupštini je trebalo da se glasa o imenovanju novog člana Savjeta RTCG **Ivana Jovetića**, kog je predložio UDG. Skupštinska rasprava se odužila, pa će glasanje biti obavljeno kada ovaj broj *Monitora* bude u štampi.

Škrelja se ipak ne da pokolebati.

Da se radi o zamjeni teza smatra potpredsjednik Izvršnog odbora Ujedinjene Crne Gore **Savo Šofranac** koji je reagovao povodom Šćepanovićke izjave. Šofranac objašnjava da je jasno da članovi Savjeta RTCG za koje su zakonom propisani uslovi i način izbora kao i razlozi za njihovo razrješenje, imaju pravo na pravni lijek i sudsku zaštitu u slučaju nezakonite odluke Skupštine o razrješenju.

Ni advokat **Antonio Brajović**, nema dilemu o ovom pitanju, kako je objasnio za *Vijesti*, ukoliko nekim

I dok pojedini pravnici govore o pravnoj zavrzlami, Goran Đurović za *Monitor* kaže da o tome nema govora, već da je po srijedi namjera vladajuće partije da preko kontrolisanih medija i poslanika unesu konfuziju kako bi lakše ostvarili svoje političke ciljeve.

„Izjave poslanika i Skupštine predstavljaju neviđen pritisak na rad Osnovnog suda kako bi promijenio svoju odluku i ukinuo privremenu mjeru”, kaže Đurović.

On objašnjava da u skladu sa članom 6 Evropske konvencije o ljudskim

Uprkos rješenju suda o vraćanju Vukčevića, kazao je da će insistirati da se izabere novi član Savjeta. Buni ga samo jedno - „Malo me zabrinjava što je odluka nikšićkog suda donijeta baš danas, kada se raspravlja o imenovanju Jovetića za novog člana Savjeta”. Pa ne pomisliti na teoriju sudske zavjere.

Monitor je predsjednici Vrhovnog suda **Vesni Medenici** uputio pitanje kako tumači to što Skupština barjači time da neće poštovati odluke suda? Odgovor nijesmo dobili.

Sudska grana vlasti apsolutno ima pravo da kontroliše zakonitost donesenog pojedinačnog pravnog akta od zakonodavne, ocijenio je profesor **Đordije Blažić**. On je u saopštenju dostavljenom medijima naglasio da izjave pojedinih zvaničnika Skupštine koji negiraju mogućnost kontrole parlamenta od sudske grane vlasti predstavljaju znak elementarnog nerazumijevanja sistema podjele vlasti: „To je direktno narušavanje ustavno pravnog poretka upravo od onih kojima je zadatak da ga štite, a što je inače uobičajena praksa i površna primjene prava”, ocijenio je Blažić.

Isto poručuju i iz Evropske unije. Usred Skupštine komesar EU za proširenje **Johanes Han** poručio je usijanim DPS glavama da se sudske odluke moraju poštovati: „Nekad se slažete sa odlukom sudija, a nekad se ne slažete sa tom odlukom. Ali u svakom slučaju, obaveza je da se prihvati ta presuda i da se ona poštuje. To je od presudnog značaja,” poručio je Han na zajedničkoj sjednici skupštinskih odbora za evropske integracije i za međunarodne odnose.

Isto je ove nedjelje ponovio i šef Delegacije EU u Podgorici **Aivo Orav** - odluke suda, da se Goran Đurović i Nikola Vukčević vrate u Savjet RTCG, moraju se poštovati.

Za razliku od Skupštine koja ne odustaje od mantre da sve rade po zakonu i ništa mimo njega, Vlada kao da ublažava stav. Nakon što je Upravni sud poništio odluku

Monitor je predsjednici Vrhovnog suda **Vesni Medenici** uputio pitanje kako tumači to što Skupština barjači time da neće poštovati odluke suda. Odgovor nijesmo dobili

Agencije za sprečavanje korupcije koja je ocijenila da je tadašnji član Savjeta RTCG **Nikola Vukčević**, kao javni funkcioner, u sukobu interesa, Vlada je tražila od Agencije da preispita odluke o članovima Savjeta RTCG. Savjet ASK, koja je ostala pri stavu da je Vukčević, iako ima sudsku potvrdu da nije u sukobu interesa, - „mogao doći u sukob interesa”, proglasio se nenadležnim za preispitivanje odluka te institucije koje je potpisao njen direktor **Sreten**

Radonjić.

„Suština je da je međunarodna zajednica izuzetno negativno reagovala, da su ti pritisci izuzetno snažni i da Vlada traži neki način da se to relativizuje i odvoji od DPS-a, a iznad svega od premijera **Duška Markovića**“, objasnila je članica Savjeta ASK, izvršna direktorica MANS-a **Vanja Čalović-Marković**.

Ukoliko Skupština i dalje bude ignorisala odluke suda i imenuje novog člana Savjeta RTCG, imaće neophodnu većinu od pet članova i može da se krene u realizaciju smjene generalne direktorice RTCG **Andrijane Kadije** i direktora **Vladana Mićunovića**.

„Ostaje da se vidi da li će DPS dovesti do kraja svoju akciju preuzimanja javnog servisa ili će posustati pred pritiskom domaće i međunarodne javnosti. Ukoliko se ipak desi da

RTCG postane ponovo partijska televizija, možda će to biti momenat za buđenje građanske svijesti ili buđenje EU koja će valjda konačno aktivirati svoje mehanizme, kao što je klauzula balansa, i natjerati skupštinsku većinu da vrati stvari u predašnje stanje”, kaže Đurović.

Ne tako davno, bivši premijer Đukanović je govorio o parlamentarnoj diktaturi. Diktat njihovog parlamenta sada DPS-u ne smeta, ni po cijenu kršenja zakona.

Advokatski tim Nikole Vukčevića zatražio je od predsjednika Skupštine, Ivana Brajovića da sa dnevnog reda sjednice ukloni tačku izbora novog člana Savjeta RTCG.

Brajović se nije oglašavao. Ima negativno iskustvo sa sudovima - sudsku presudu u slučaju *Ramada* da je kao svjedok odbrane dao iskaz „koji nema utemeljenja u provedenim dokazima”. Taman koliko su utemeljene i navedene smjene po DPS diktatu.

Predrag NIKOLIĆ

Populizam

Lijevi i desni

Piše: Milan POPOVIĆ

Od šokantnih eksplozija, Breksita u UK i Trampa u SAD 2016., teorija i kritika populizma ponovo je u modi. I, naravno, kao i u svakoj, i u ovoj modi ima dobrih, pa i veoma dobrih stvari. Ovaj tekst, međutim, posvećen je onim drugim, lošim stranama, limitima i nedostacima aktuelne, posebno vladajuće teorije i kritike populizma. Među kojima se najviše odnosno najmarkantnije izdvajaju četiri takva.

Prvi je zapravo standardni nedostatak najvećeg broja starih i novih teorija i kritika populizma. Nedostatak istorijske, ekonomske i socijalne, odnosno klasne dubine, strukture i dinamike, iz koje se, zapravo, rađa svaka, pa i aktuelna generacija populističkih lidera, pokreta i politika. Samo što ovaj standardni nedostatak najvećeg broja starih i novih teorija i kritika populizma, u aktuelnom kontekstu, dobija i sasvim aktuelni, konkretni i osobeni pečat. Pečat „ekstremnog centra“ Tarika Alija (EC).

Drugi glavni nedostatak aktuelne odnosno vladajuće teorije i kritike populizma, glavni je element ovog pečata. Onaj isti EC, u kojem je, u poslednjih trideset godina, kao u zmijskom jajetu, inkubirao stvarni, to jest desni populizam i ekstremizam, čak i dan danas, 2016., 2017., 2018., kada su stvari postale do kraja očigledne, ogoljene i jasne, produžava sa starim lažnim predstavljanjem, prikazujući sebe kao nekakav tobože uravnoteženi „centar“, a svoje političke neprijatelje, u jednoj vrsti lažne simetrije, kao nekakve strašne populiste, jednako leve i desne.

Treći glavni nedostatak vladajuće/EC teorije i kritike populizma, tiče se levih populizama i populista. Naravno da i danas ima levih populizama i populista, u podrazumevajućem negativnom značenju ovih reči, ali je stvar u tome da

vladajuća/EC teorija i kritika, ideološki iskrivljujući i izvrćući sve, ideološki iskrivljuje i izvrće i ovaj posebni element. Pa sa posebnom klasnom i ideološkom strašću, ignorancijom i arogancijom istovremeno, kao podrazumevajuće negativne leve populizme i populiste, potpuno krivo prikazuje i one koji uopšte nisu to, nego su, naprotiv, najznačajniji i najvredniji začeci, danas toliko neophodne, realistične i alternativne levice. Mladih i sanderovaca u SAD i laburista korbinovala u UK, da pomenemo samo neke.

Četvrti glavni nedostatak vladajuće/EC teorije i kritike populizma, potencijalno je i njen najopasniji nedostatak. I dalje se lažno predstavljajući kao nekakav tobože jedino uravnoteženi i ozbiljni „centar“, i još lažnije denuncirajući jedinu zaista neophodnu, ozbiljnu i kredibilnu, pa makar i tek začetu levicu, kao nekakvu tobože neozbiljnu i opasnu populističku levicu, vladajući EC, „zmijsko jaje“ poznog kapitalizma, simptomatično i najviše čuti upravo o sebi odnosno o svome „jajetu“, koje je već počelo da se izleže. Kao stari-novi monstrum desnog populizma, ekstremizma i fašizma. Koji je danas, to treba posebno istaći, mnogo opasniji, nego što je bio pre oko sto godina, u vremenu nemačkog nacional-socijalizma Adolfa Hitlera i italijanskog fašizma Benita Musolinija. Jer on danas raspolaže nuklearnim i drugim oružjima za masovno uništavanje. Pa je i sam naziv „apokaliptički kapitalizam“, na koji se može naići, danas, na žalost, sve samo ne puka metafora.

Zbog svega ovoga, poslednji je momenat za konačno, trajno i bezbedno demontiranje, dezaktiviranje i pacifikovanje vladajućeg „ekstremnog centra“. I za izgradnju dovoljno snažne, ozbiljne i kredibilne alternative.

Dvije aktuelne priče, obje iz Ministarstva poljoprivrede, kazuju kako se stanovnici Crne Gore odnose prema vlastitoj budućnosti. I budućnosti svoje djece i unučadi. Najava, trač ili *probni balon* DPS-a, prema kome bi predsjednički kandidat vladajuće partije mogao biti bivši i sadašnji ministar poljoprivrede **Milutin Simović**, zavrijedio je da se o njemu govori i u Skupštini Crne Gore. Može li Milutin poslije Filipa, nameće se kao pitanje svih pitanja. Ovdašnja verzija Šekspirovog *biti il' ne biti*.

Na drugoj strani, bezmalo pa u potpunosti tišini, veterinarska inspektorka i specijalista za bezbjednost hrane životinjskog porijekla **Mirjana Drašković** vodi još jednu bitku za očuvanje zdravlja ovdašnjeg stanovništva. Da li unaprijed izgubljenu? Ona pred Ustavnim sudom pokušava osporiti odredbe Zakona o bezbjednosti hrane kojima je predviđeno da se za „lako kvarljive proizvode“ ne mora obezbijediti dovoljan broj uzoraka za dodatne analize, odnosno „stručno mišljenje“. Ministarstvo poljoprivrede protivi se tom prijedlogu pokušavajući svim silama da zadrži postojeće stanje.

O čemu se radi? Postojeće stanje, uz neophodne laičke aproksimacije, znači otprilike: ispravnost lako kvarljivih proizvoda – mlijeko i mliječni proizvodi koji nijesu termički obrađeni, svježe meso, mljeveno meso, svježa riba, rakovi, školjke, jaja, pečurke... – koji se zbog kratkog roka trajanja stavljaju u promet neposredno po proizvodnji/uvozu kontroliše se samo u jednom uzetom uzorku. Rezultati analize, po

ŠTA VREBA IZ TANJIRA

Zviždači zvižde, uvoznici uvoze, nadležni se raduju

Pitanje adekvatne kontrole lako kvarljive hrane našlo se pred Ustavnim sudom. Tako će i on morati da se uključi u dugogodišnji spor Mirjane Drašković i Ministarstva poljoprivrede o tome šta je važnije - zdravlje građana ili zarada uvoznika i komfor nadležnih

pravilu, stižu kada je kontrolisana roba već rasprodata a, najčešće, i pojedena. Što znači da se roba u promet stavlja „na riječ“, odnosno na osnovu predašnjeg iskustva sa proizvođačem i inspekcijom službama zemlje iz koje ta hrana dolazi. I zato, kada se desi da su, recimo, analizirana svježa piletina ili jaja zaražena salmonelom – a dešava se – priča se nastavlja po principu „pojeo vuk magarca“.

Uvoznici/proizvođači/distributeri robe koja je, prema prvoj analizi, bila neispravna i opasna po zdravlje ljudi koji su je konzumirali traže – a Zakon im to pravo daje – da se ispravnost njihove hrane provjeri

drugom analizom. Potvrdi li ona prve rezultate oni bi bili kažnjeni, a stručnost i dobronamjernost onih

Mirjana Drašković upozorava: „Često se u Crnoj Gori, posebno u posljednje vrijeme, dešava da uvoznici dobiju nalaz da je nađena salmonela u piletini, a sva hrana je već prodana“

koji su im dali dozvole *na neviđeno* dovedena u pitanje, dok bi potrošači koji su imali zdravstvene tegobe zbog konzumacije neispravnih proizvoda imali pravo na odštetu. Ako se rezultati prve i druge analize razlikuju, a i to se dešava, radi se treća analiza. Sve to u Crnoj Gori ne važi kada je u pitanju lako kvarljiva hrana. Ona koja je najizloženija rizicima.

Uzroke i posljedice takvog stanja Mirjana Drašković objašnjava u Inicijativi koju je krajem novembra prošle godine podnijela Ustavnom sudu. „Često se u Crnoj Gori, posebno u posljednje vrijeme, dešava da uvoznici dobiju nalaz da je nađena salmonela u piletini, a sva hrana je već prodana. Još je čudnije kada uvoznik traži da se nalaz provjeri, a odgovorni iz Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove (UBHVFP) ih savjetuju da čute i ne talasaju, pošto je sve prodato (!). Vjerovatno zbog toga što ipak samo oni odlučuju odakle će se, i pod kojim uslovima, hrana uvoziti.“

Drašković piše kako izostanak dodatnih analiza treba da čudi tim prije što bi utvrđivanje pravog stanja trebalo da je od velike važnosti za sve učesnike u *lancu ishrane*: od uvoznika, preko UBHVFP, do potrošača. Bez potvrđenog nalaza o neispravnoj (zaraženoj) hrani, odnosno superanalize koja to potvrđuje, ne mogu se preduzeti odgovarajuće mjere prema uvozniku, onome ko je stavio neispravnu hranu u promet, nadležnom organu koji je procijenio da ona „ne predstavlja rizik po zdravlje ljudi“, a takođe i prema izvozniku, odnosno zemlji izvoznici, koja je garantovala da je hrana bezbjedna za izvoz. Tada se stiče mogućnost da se od njih traži naknada štete. Kao što i oštećeni

potrošači, koji su imali zdravstvenih problema, imaju mogućnost za naknadu štete. Drašković dodatno ukazuje da su naši zakonodavci, ona smatra namjerno, iz EU propisa i pravilnika koje su prepisali izostavili dio koji kaže da „stranka ima pravo na uzorak za dodatno mišljenje“ i kad je u pitanju lako kvarljiva hrana. I tu tvrdnju dokazuje na primjeru Hrvatske, gdje je ministar poljoprivrede **Tomislav Tolušić**, prije godinu i po, zatražio smjenu svog pomoćnika i čelnika Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane, nakon što se ispostavilo da je isti od ministra i javnosti tajio da su se na policama trgovačkih lanaca našli meso i jaja zaraženi salmonelom. „Suludo je da o takvim stvarima ne obavještavamo javnost i to je

• NEMA
KONTROLE
ZA LAKO
KVARLJIVU
ROBU: Milutin
Simović

ono što ćemo u budućnosti pokušati spriječiti, te ćemo objavljivati i one stvari koje nismo dužni“, naveo je aktuelni hrvatski ministar poljoprivrede (nema najava da bi on mogao postati predsjednički kandidat). „Zdrav razum nalaže da se o tome mora obavijestiti javnost, jer dio proizvoda je možda ostao u vašim hladnjacima (frižiderima)“.

Crnogorsko Ministarstvo poljoprivrede ne dijeli stavove hrvatskih kolega. Ni kada je u pitanju lanac odgovornosti, ni javnost rada. Zato iz Simovićevog resora tvrde kako „u slučaju lako kvarljive hrane nije moguće obezbijediti potrebnu pravnu i analitičku valjanost za dodatno stručno mišljenje, jer sam naziv lako kvarljiva hrana upućuje na specifična svojstva namirnica koja uslovljavaju način uzorkovanja, transporta i ispitivanja uzoraka“. I Ustavnom sudu predlažu da odbije inicijativu Mirjane Drašković. Sve pozivajući se na Ustav i odredbe da „država štiti potrošače i da su zabranjene radnje kojim se narušava zdravlje, bezbjednost i privatnost potrošača...“.

U odgovoru Mirjane Drašković stoji: „Naši *eksperti* iz oblasti bezbjednosti hrane su opasni za društvo i naučeni da se, kada najviše griješe, pozivaju na EU standarde ne računajući da ih bilo ko drugi čita i prati. Zato i pišu propise kako kome odgovara“. Potom (više puta) bivša glavna veterinarska inspektorka sudijama Ustavnog suda pokušava objasniti zbog čega Vlada CG „bezočno se pozivajući na Ustavne norme i EU standarde“ daje mišljenje zasnovano na pogrešnim tvrdnjama: „Treba sakriti činjenicu da se u Crnu Goru uvozi nebezbjedna hrana po rješenju nadležnog organa - Uprave

za bezbjednost hrane. Granični veterinarski inspektor je samo statista, ima ulogu saobraćajca na graničnom prelazu, jer dozvoljava uvoz i stavlja u promet pošiljke za koje neko drugi da dozvolu... A to nije EU standard i to je našim *ekspertima* ukazano ima i 10 godina. Ali ovi čuju i primjenjuju samo ono što im je lični, direktni interes“. Drašković insistira: „Nadležni organ koji daje rješenje o uvozu morao bi da ima provjerene i precizne podatke i da ih sam provjeri kod uvoznika, posebno za hranu koja je lako kvarljiva i koja se praktično sa granice stavlja u promet“.

Dosljednost se, jednako, mora priznati i ministru Simoviću i *njegovom* Ministarstvu. Makar kada je u pitanju pokušaj da se Mirjana Drašković skloni i ušutka. Kako ne bi remetila postojeću *idilu*. Ta borba traje evo petnaestak godina. Bez pobjednika. Drašković upozorava, Ministarstvo i uvoznici pod njihovom zaštitom ne haju. Zauzvrat, političari Mirjanu kažnjavaju, pravnici joj oduzeto vraćaju... Tako je i lani, čim je Vetrinarska inspekcija vraćena u nadležnost Ministarstva poljoprivrede (odnosno UBHVFP) Mirjana Drašković je sklonjena sa dužnosti glavnog veterinarskog inspektora. Kako ne bi sa položaja podsjećala na, recimo, uvoz mesa iz Brazila. „Uvoz je zvanično započeo 2003. godine rješenjem o dozvoli uvoza koje je potpisao tadašnji, a i sadašnji, ministar poljoprivrede. Pomoćnik ministra za sektor veterine **Dejan Laušević** nije htio da potpiše takvo rješenje u oktobru 2003. pa je to uradio ministar Simović. Certifikati za uvoz iz Brazila usaglašeni su tek 2017. godine. Do tada su ovi koji su potpisivali rješenja lagali, a iz Brazila se uvozilo šta se uvozilo...“.

Citiran je dio dopune Inicijative upućene Ustavnom sudu. Sad ostaje da čekamo njihovu odluku. Ili salmonelu.

Zoran RADULOVIĆ

INSTITUCIJE I PORODIČNO NASILJE

Relativizovanje stvarnosti

„Iako su Protokolom o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici precizno definisane nadležnosti postupajućih organa i podstaknuto uspostavljanje multidisciplinarne saradnje, sistem zaštite i dalje karakteriše odsustvo blagovremene i efikasne reakcije, manjkavost u razmjeni informacija i međuresornoj saradnji“, navodi se i u posljednjem izvještaju ombudsmana

Slučaj petnaestomjesečnog dječaka **P.J.** koji je preminuo 5. februara zbog posljedica fizičkog nasilja pretrpljenog od strane očuha **Nermina Šišića** uznemirio je javnost i aktivirao pitanje odgovornosti institucija i pojedinaca.

Nakon što je Centar za ženska prava (CŽP) sedmog februara uputio dopis direktorici Kliničkog centra Crne Gore (KCCG) **Zorici Kovačević** kojim se zahtijeva preispitivanje informacije prema kojoj je dječak već dovođen u bolnicu sa povredama mjesec dana prije smrti, oglasio se Sindikat doktora medicine. Oni su u svom saopštenju naveli da je povreda zbog koje je dječak doveden šestog januara u Klinički centar odgovarala podacima koje je ljekar dobio od očuha, te da nije bilo indikatora poput uznemirenosti djeteta koji bi ukazali na potencijalno nasilje. Ljekari su na kraju saopštenja istakli pitanje odgovornosti ostalih institucija kada je riječ o ovom

slučaju, pri tom upitavši da li oni prema percepciji laičke javnosti treba da bez ikakvih dokaza prijave svaku sličnu povredu glave kod djece, kojih na godišnjem nivou ima preko 1000 samo u Kliničkom centru.

Ana Jaredić, psihološkinja u CŽP kaže za *Monitor* da je zabluda da je žrtvu nasilja lako prepoznati, jer ona nije uvijek vidno uznemirena, pogotovo u uzrastu u kojem je bilo nastradalo dijete. „Ako je neko u dužem vremenskom periodu za svaku nelagodu ili nezadovoljstvo koje iskaže bio kažnjavan brutalnim fizičkim nasiljem, onda je potpuno očekivano da takvo dijete bude mirno i da povodom bilo čega što mu se dešava ne pokazuje nikakve znake uznemirenosti“. Ona upozorava da je i zbog toga jako važno da svi oni koji stupaju u kontakt sa djecom obrate dužnu pažnju na to da postoje povrede, makar one izgledale bezazleno.

Direktorica CŽP-a **Maja Raičević** kaže za naš list da nije prvi put da

Ljekari ne registruju povrede i sačine izvještaj o njima jer ne žele da budu dio istražnog ili krivičnog postupka, iako imaju tu vrstu odgovornosti bez obzira na to što su prije svega tu da pruže zdravstvenu zaštitu. Ona, međutim, naglašava da postoje i oni drugi primjeri, kada su ljekari ispitivali roditelje o detaljima povreda zbog kojih su djeca dovedena u bolnicu.

U toj organizaciji smatraju da je, što se tiče konkretnog slučaja smrti petnaestomjesečnog dječaka, velika vjerovatnoća da institucije nisu znale kroz kakvu je torturu on prolazio, jer se nije nalazio u evidenciji Centra za socijalni rad. Međutim, ističu, to ne umanjuje potrebu da se nadležni

Direktorica CŽP-a Maja Raičević kaže za *Monitor* da nije prvi put da ljekari ne registruju povrede i sačine izvještaj o njima jer ne žele da budu dio istražnog ili krivičnog postupka, iako imaju tu vrstu odgovornosti bez obzira na to što su prije svega tu da pruže zdravstvenu zaštitu

• NIKO NIJE IZUZET OD ODGOVORNOSTI DA PRIJAVI NASILJE: Maja Raičević

organi više posvete problemu nasilja i sprovođenju zakonskih mjera. To se odnosi na medicinske radnike, na socijalne radnike, školstvo, ljude koji rade u vaspitno-obrazovnim ustanovama.

Niko od njih nije izuzet od odgovornosti da prijavi nasilje, jer je to propisano članom 9 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i Zakonom o krivičnom postupku. Međutim, u praksi vidimo da i među ovim strukturama profesionalaca postoji otpor kada je u pitanju prijavljivanje, da to nerado

čine. Isto tako, znamo pouzdano i kroz komunikaciju sa policijom da je izuzetno mali broj prijava koje stižu iz škola, iz medicinskih ustanova itd” kaže Maja Raičević. Ona smatra da je potrebno obezbijediti dodatnu edukaciju za ljekare po pitanju prepoznavanja nasilja i ponašanja djeteta koje je nasilju izloženo.

„Zapažanja više analiza i studija, zvaničnih i nezavisnih izvještaja, ukazuju da je nasilje nad ženama i nasilje u porodici zabrinjavajuće prisutno, a da je odgovor države neodgovarajući”, konstatuje se u

izvještaju ombudsmana za 2016. „Iako su Protokolom o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici precizno definisane nadležnosti postupajućih organa (policije, centara za socijalni rad, pravosuđa, zdravstva, vaspitno-obrazovnih ustanova) i podstaknuto uspostavljanje multidisciplinarne saradnje između svakog pojedinačnog organa, sistem zaštite i dalje karakteriše odsustvo blagovremene i efikasne reakcije, manjkavost u razmjeni informacija i međuresornoj saradnji, zbog čega je u izvještajnoj godini bilo slučajeva partnerskog nasilja u kojima je žrtva izgubila život”, navodi se u tom dokumentu

Kancelarija Programa Ujedinjenih

nacija za razvoj (UNDP) je u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava 2017. godine sprovedla istraživanje o nasilju u porodici između ostalog, odnosi na implementaciju zakonski predviđenih mjera od strane nadležnih institucija, njihovu sopstvenu procjenu svog rada i međusobne saradnje, kao i na mišljenje žrtava o efikasnosti rada policije, Centra za socijalni rad, zdravstvenih i obrazovnih institucija i pra-

vosudnih organa.

Ono što žrtve, prema tom istraživanju, najviše zamjeraju institucijama, prije svega policiji i Centru za socijalni rad jesu nedovoljna osjetljivost i trud da ih upute u prava koje imaju i relativizovanje nasilja koja se ogleda kroz nerijetka savjetovanja žrtvi da povlači poteze koji za cilj imaju ostanak u porodici u kojoj se dešava nasilje, pogotovo ukoliko žrtva i počinitelj imaju djecu.

Miljana DAŠIĆ

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

PRODAJEMO ZEMLJIŠTE SA IZVAREDNIM TURISTIČKIM POTENCIJALOM UKUPNE POVRŠINE OKO 2,2 HA

BOGIŠIĆI, TIVAT

PRODAJEMO ZEMLJIŠTE SA IZVAREDNIM TURISTIČKIM POTENCIJALOM UKUPNE POVRŠINE OKO 16 HA

VELIKA PLAŽA, ULCINJ

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

STANOVI NA EKSKLUZIVNOJ LOKACIJI U BEČIĆIMA

NOVOIZGRAĐENI STANOVI NA SVETOM STEFANU

NOVOIZGRAĐENI STANOVI U BUDVI, BEČIĆI

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HIT NEDJELJE

„Nisam dobio dokument kojim se ovlašćujem da pričam neistinu“.

**Mirko Velimirović,
svjedok u slučaju
Državni udar**

Mile Kekin

Muzičar, u razgovoru povodom 30 godina benda Hladno pivo:

- Osnovna je potreba da ostaneš normalan. Ako te netko pika pet ili deset minuta, otrpjet ćeš, nakon toga ćeš ga upozoriti da prestane, a ako ne prestane, onda ćeš se odmaknuti ili mu odvaliti šamarčinu. Naše su pjesme baš takvi šamari.

(Jutarnji list)

Erik Klepton

Muzičar, najavljujući učešće na Britanskom letnjem festivalu u Hajd parku:

- Jedino se brinem da ne oglovim... Nadam se da će ljudi doći da me slušaju, a ne da me vide iz znatiželje. Znam da će delom biti i toga, jer je nevjerojatno da sam još ovdje.

(Danas)

Lazar Lešnjak

Kandidat za odbornika na listi „Šta radite bre“ na beogradskim izborima:

- Na Trgu Republike Beograđani i strani turisti mogu da vide koliko je ova gradska vlast nesposobna i bahata. Uveliko stiže proleće a oni još drže okićenu jelku, koja ovde sada valjda dočekuje i Kinesku novu godinu. Plaćena 83.000 evra naših para, najbolje pokazuje kako ova vlast u gradu razmišlja i radi.

(Danas)

Iva Mihalić

Zagrebačka glumica:

- Ja volim vidjeti, pogotovo na ekranu, kada oni koji djeluju dobro i milo igraju negativke i negativce... Ne doživljam da negativci moraju izgledati kao Gargamel da bi svi znali da su negativci.

(Jutarnji list)

Stjepan Mesić

Nekadašnji predsjednik Hrvatske:

- „Za dom spremni“, bez obzira što neko bulaznio kako je to stari hrvatski pozdrav, to je pozdrav nacističkog sluga Nezavisne države Hrvatske za vrijeme Drugog svjetskog rata.

(RSE)

Lina Kežić

Najprepoznatljivije lice redakcije kulture HRT-a, nakon odlaska u penziju:

- Kad mene netko pita – tko će te zamijeniti, kažem im – nitko. Ne zato što sam nezamjenjiva, već nikome nije stalo. Da je nekome bilo stalo da se moja osoba nadomjesti nekom drugom na tom poslu, onda bi mi bili dali nekog mlađeg prije koju godinu u ruke da ga za to pripremim.

(Novi list)

Srđan Milošević

Istoričar iz Beograda:

- Srpska napredna stranka je pokret, fluid koji pokriva široki politički prostor. Tu ima svega i svačega. To je kao neka čavka koja se okitila svim mogućim perjem, tu nema ni glave, ni repa. Postoji samo kult vođe koji o svemu donosi odluke, a sve drugo je potpuno odsustvo politike i jasnog programa.

(RSE)

Milanka Babić Kovačević

Novinarka iz Gacka:

- Ja razumijem da ljudi žele da čitaju o lijepim stvarima kad im je život težak, ali to nije rješenje. I mi novinari ne smijemo da budemo saučesnici u skrivanju i fingiranju informacija. Mi nemamo ovdje institucije, one su postale ljuštura i što prije sebi priznamo kakva nam je stvarnost, prije ćemo krenuti putem oporavka, ako uopšte ima nade da se njime krene.

(Buka)

Fra Mario Divković

Gvardijan Franjevačkog samostana Tuzla o površnosti:

- Svi će olako reći da su vjernici, da su dobri ljudi, dobri političari. Međutim, kada bi se te njihove riječi sagledale malo dublje, uvidjelo bi se da su to samo riječi bez djela. Pa i sam naš govor sveo se na riječi od 100 fraza, bez ikakvog dubljeg smisla i promišljanja.

(Oslobođenje)

ZORAN KESIĆ

Beogradski novinar i satiričar:

- Satire u medijima ima premalo s obzirom na količinu gluposti kojom smo okruženi.

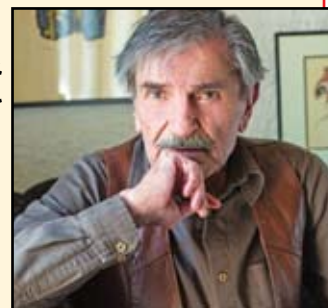

(Portal Novosti)

MIŠA JANKETIĆ

Glumac:

- Politika i ja se, čini mi se, dobro poznajemo, ali smo na distanci.

(Politika)

GILLIAN ANDERSON

Glumica iz serije "Doseji X", skinula se gola uoči ovogodišnjeg Fashion Weeka u New Yorku:

- Radije ću hodati gola, nego nositi krzno.

(Novi list)

KRALJICA

Plaćanja na rate

BEZ KAMATE SVUDA U SVIJETU!

**HIPOTEKARNA
BANKA**

Vama posvećena

UKUPNI TROŠKOVI ZA KORIŠĆENJE KARTICE:
mjesečna naknada 0,50 €

NAKNADA ZA KUPOVINU NA RATE:

- ✓ Na 6 mjesečnih rata za iznose **do 300 €**
Naknada za transakcije do 300 € je 2,00 € fiksno po rati
- ✓ Na 12 mjesečnih rata za iznose **preko 300 €**
Naknada za transakcije veće od 300 € je 3,00 € fiksno po rati

19905 www.hb.co.me

Trgovinski rat između SAD-a i Kine?

U novije vrijeme su azijski trgovinski partneri, kao što je Kina, iskusili veliki porast trgovinskog suficita sa SAD-om, koji se bori sa raširenom deindustrijalizacijom i otpuštanjem radnika iz proizvodnih pogona. Američki predsjednik Donald Trump prihvatio se ovog problema i obećao je „da će vratiti radna mjesta u SAD“. U toku svoje prve predsjedničke godine, započeo je trgovinski rat nametanjem pozamašnih poreza na uvoz solarnih panela strane proizvodnje i mašina za veš, gdje su Kina i Južna Koreja svjetski lideri.

Očekuje se da će Washington narednih mjeseci povećati pritisak napadom na rivale u industrijama visoke tehnologije, sa posebnim fokusom na navodnu kinesku krađu prava na intelektualno vlasništvo.

Ali postoji rizik od neželjene eskalacije neprijateljstva koja bi mogla spaliti mostove među nacijama.

U svojoj želji „da zaštiti američke poslove“, Trumpova administracija bi mogla osloboditi opasnu dinamiku *milo za drago* među vodećim industrijskim nacijama.

U svom dugo očekivanom govoru na Svjetskom ekonomskom forumu u Davosu u Švicarskoj, Trump je otvoreno upozorio da njegova država „više neće zatvarati oči pred nepoštenim ekonomskim praksama“ drugih nacija. Nakon nekoliko decenija, Trumpov govor bi mogao biti zapamćen kao *de facto* deklaracija globalnog trgovinskog rata u 21. stoljeću.

Posebno se osvrnuo na navodne „krađe ogromnog intelektualnog vlasništva, industrijske subvencije i sve

raširenijeg planiranja ekonomije na državnom nivou“ nacija rivala. Iako nije poimenično prozivao, bilo je više nego očito da je govorio o kapitalističkim nacijama kao što je Kina.

Kina, vodeća svjetska trgovinska nacija, smjesta je uzvratila udarac. Kinesko ministarstvo trgovine izrazilo je „snažno nezadovoljstvo“ Trumpovom najnovijom trgovinskom mjerom jer ona „pogoršava globalnu trgovinsku atmosferu“.

Ključni američki saveznici su također bili bijesni. Južnokorejski ministar trgovine **Kim Hyun-chong** okarakterisao je ove mjere kao „pretjerano i jasno kršenje“ pravila Svjetske trgovinske organizacije. Vodeće korejske kompanije, prvenstveno Samsung i LG, bile su glavne teme najnovijih američkih poreza. Meksiko, drugi glavni trgovinski partner, upozorio je da „će iskoristiti sva dostupna pravna sredstva“ protiv SAD-a.

Sve se ovo odvijalo u kontekstu odluke Trumpove administracije da jednostrano ponovo pregovara o postojećim sporazumima o slobodnoj trgovini sa Južnom Korejom i sa Meksikom, pogoršavaju historijski srdache odnose sa dugogodišnjim saveznicima.

Carinski zakon Smoot-Hawley iz 1930, na osnovu kojeg je SAD uveo porez na preko 20 000 uvoznih proizvoda, dodatno je pogoršao Veliku depresiju s početka 20. stoljeća.

Agresivni protekcionizam SAD-a, kao vodeće svjetske ekonomije u to vrijeme, osigurao je virtualni kolaps globalne trgovine, budući da je svaka nacija usvojila uzajamne mjere da odbrani svoje lokalne industrije.

Ishod je bio uzajamna finansijska destrukcija, koja je prethodila najdestruktivnijem ratu u ljudskoj historiji. U proteklih nekoliko decenija, SAD se poigravao sa virtualnim trgovinskim ratovima često sa katastrofalnim rezultatima.

Kada je prethodni američki predsjednik Barack Obama odlučio nametnuti porez od 35 posto na kineske gume 2009., *Azijski privredni centar* je odgovorio nametanjem restrikcije na uvoz hrane iz Amerike.

Ako bi Trumpova administracija uvela nove sankcije, Kina bi vjerovatno odgovorila pritiskom na američke kompanije koje već posluju na njenom tlu, dok bi trajno isključila druge sa najvećeg svjetskog potrošačkog tržišta.

Kina bi mogla prestati kupovati američke avione Boeinge u korist evropskog Airbusa, što je multimilijarderski posao, pooštriti pravila o proizvodnji i prodaji Appleovih proizvoda, reducirati uvoz američke hrane i proizvoda od soje, pa čak i povući svoju kupovinu američkih trezorskih zapisa, što je održavalo američku privredu na površini.

Jasno je da se gotovo preko noći SAD preobrazio od nadmoćnog zagovornika slobodne trgovine u protekcionističkog zlikovca u očima kako prijatelja tako i neprijatelja. Veća opasnost vrebala, međutim, od tog da se trgovinski rat pretvori u vrući rat, dok nacionalistički žar proždire plodove globalizacije.

Al Jazeera

Protekcionističke trgovinske politike američkog predsjednika Donalda Trampa mogle bi destabilizovati svjetsku ekonomiju

Za život malo, za DPS dovoljno

U Crnoj Gori ima trenutno oko 129.000 penzionera koji primaju prosječno oko 280 eura

Grupa penzionera iz Podgorice odrekla se prije tri godine povećanja penzija od dva odsto, u korist predsjednika države, Skupštine, Vlade, ministara, poslanika i drugih funkcionera „da zadovolje svoje nezasite apetite“. U saopštenju su naveli da o penzionerima niko ne vodi nikakvu brigu.

Upravni odbor Fonda penzijsko-invalidskog osiguranja (PIO) odlučio je prije nekoliko dana da poveća penzije za oko 2,28 odsto. Najviša penzija nakon usklađivanja penzija iznosiće 1.141,46 eura, a najniža 125,63 eura.

Ovog puta niko se nije odrekao tog *enormnog* povećanja penzija, ali vjerovatno mu se većina penzionera

nije pretjerano obradovala. Zašto, za *Monitor* to ovako komentariše dr **Ivo Đurišić**, penzioner i nekadašnji funkcioner DPS-a: „Toliko povećanje je izgleda dovoljno za 120.000 penzionera koji godinama glasaju za DPS da ne bi izgubili i tih 2,28 odsto, a malo za život dostojan čovjeka. Od 130 hiljada penzionera većina živi od 180 eura penzije ili manje. Ako, na primjer, pet članova porodice živi od penzije koja iznosi 180 eura, to je nešto preko tri eura ili devet kilograma hljeba mjesečno ili trećina hljeba dnevno. A kad se zna da članovi Vlade dobijaju krajem godine po 500 eura, onda je to kao najavljeno povećanje za 200 penzionera“.

U Crnoj Gori ima trenutno oko

129.000 penzionera koji primaju prosječno oko 280 eura.

Vlada Crne Gore najavila je ovih dana da će preispitati postojeći zakonski sistem prijevremenog penzionisanja zbog velikog deficita Fonda PIO koji iznosi oko 30 procenata. U Pravicima razvoja Crne Gore 2018-2021. godine, kaže se da je za održiv sistem potreban optimalan odnos zaposlenih i penzionera tri na prema jedan, a da je sada taj odnos u Crnoj Gori nepovoljnih 1,65:1. Šta će to značiti nije objašnjeno.

Stručnjaci godinama upozoravaju da crnogorsko društvo ubrzano stari i da je neophodna veća briga o toj populaciji kroz stvaranje boljih materijalnih uslova, zdravstvene i socijalne

Vojo Vuletić:
„Od kada je
Milo Đukanović
preuzeo kormilo države,
pensioneri su u stalnoj
nemilosti. Sve reforme
penzijskog sistema,
posebno od 2002.
godine, bile su na štetu
pensionera, dok je vrh
vlasti za sebe i svoje
okruženje obezbjeđivao
visoka primanja i razne
privilegije“

zaštite. Podrazumijeva se da se u toj populaciji nalaze i penzioneri. Prema podacima Globalnog indeksa starenja za 2015. godinu, procjenjuje se da će udio starijih od 60 godina u ukupnom stanovništvu iznositi do 2030. godine 25,2 odsto, a do 2050. porasće na 30,5 odsto.

Prosječna starost penzionera u Crnoj Gori bila je u 2016. godini 67 godina i sedam mjeseci, odnosno nešto iznad granice za ispunjavanje uslova za odlazak u penziju. Prema podacima iz Fonda PIO iz te godine, penzioner u Crnoj Gori u penziji je prosječno uživao deset godina i sedam mjeseci. To je period od početka sticanja prava na penziju do smrti ili prekida prava.

Đurišić, koji je bio i direktor Doma zdravlja u Podgorici, tim povodom napominje: „Medicina je produžila životni vijek, pa sada pojedinci žive penzionerski život dvadeset i više godina”.

Iz zvaničnih podataka vidi se da veliki broj penzionera u Crnoj Gori ima veoma mala primanja tako da žive ispod linije siromaštva i na granici biološkog opstanka.

Vlada je u junu prošle godine povećala minimalnu penziju za 20 odsto, ali ne zbog toga što brine o penzionerima, kako je tada saopšteno, već zbog toga što joj je to naložio Evropski komitet za socijalna prava. Tadašnja ministarka rada i socijalnog staranja **Zorica Kovačević**, obrazlažući predlog za povećanje, kazala je da se nada da će to povećanje jednom broju penzionera značiti mnogo. Na komentare da se penzije povećavaju pred izbore, Kovačević je uzvratila da pomenuti predlog zakona nije politička priča u izbornoj godini i ponudila jak argument: „Nijesu svi penzioneri članovi Demokratske partije socijalista!”.

Penzije u Crnoj Gori usklađuju se jednom godišnje u procentu koji predstavlja zbir 75 odsto procenta

Vo Đurišić: „Najavljeno povećanje penzija od 2,28 odsto je izgleda dovoljno za 120.000 penzionera koji godinama glasaju za DPS da ne bi izgubili i tih 2,28 odsto, a malo za život dostojan čovjeka”

rasta, odnosno pada potrošačkih cijena i 25 odsto procenta rasta, odnosno pada zarada.

Penzioneri su bili i ostali zadnja rupa na režimskoj svirali, kaže za *Monitor* **Vojo Vuletić**, predsjednik Partije udruženih penzionera i invalida (PUPI).

„Od kada je **Milo Đukanović** preuzeo kormilo države, penzioneri su u stalnoj nemilosti. Sve reforme penzijskog sistema, posebno od 2002. godine, bile su na štetu penzionera, dok je vrh vlasti za sebe i svoje okruženje obezbijediavao visoka primanja i razne privilegije.

Ne mogu da shvatim kako oni koji se bave problematikom penzionera i invalida nijemo prate

ponašanje poslanika u skupštinskom Odboru za rad, zdravstvo i socijalno staranje kada se penzionerima penzija poveća, na primjer, za dva procenta, a oni kojima su plate ionako visoke skoče za dvije prosječne penzije“ kaže Vuletić. „Većina penzionera se zgučila i to godinama trpi, strahujući da će im vlast uzeti i te male penzije. Oni i dalje ne razlikuju vlast i državu“.

Vuletić napominje da se penzioneri od kojih je većini ugrožena egzistencija, moraju organizovati tako da budu ozbiljan partner vlasti i da budu prisutni svuda gdje se rješavaju njihova životna pitanja.

„Kad bi se u u Skupštini, nalazili i predstavnici penzionera a s obzirom na brojnost baze moglo bi ih biti toliko da nijedna politička partija ne bi mogla formirati vlast bez učešća penzionera, tada bi se sa penzionerima, koja god partija ili politička grupacija bila na vlasti, drugačije razgovaralo nego do sada. I Vlada bi se odgovornije odnosila prema njima i njihovom socijalnom položaju, zdravstvenoj njezi“, uvjeren je Vuletić.

Crnogorski penzioneri su suočeni sa velikim brojem problema pored malih penzija - dugo čekanje kod ljekara, visoke cijene lijekova, mnogi su podstanari... Koliko su ugroženi svjedoči i podatak da se za jednokratne pomoći udruženjima javi na stotine penzionera.

„Kada se sve to ima u vidu uz penziju od 120 ili 190 eura, onda je jasno da je to ispod svakog minimuma dostojanstvenog života. A nije li odveć tužno i da se rukovodstvo penzionera glasno i jasno ne odredi prema takvom stanju u državi u kojoj je režim samljeo moral“, pita se Vuletić.

Švajcarska, inače, ima najbolje uslove u svijetu za život starijih osoba, a u Evropskoj uniji starijima je najbolje u Švedskoj, koja je treća u svijetu po kvalitetu života starijih.

Crna Gora je svjetlosnim godinama daleko od njih.

Veseljko KOPRIVICA

HIDROGRADNJA MONTENEGRO – FABRIKA PARA

• GRAĐANI TRPE
ŠTETU, A TAJKUNI
ZGRČU MILONE:
Mini hidroelektrane u
Šekularu

Milion za tajkune

Ono što mještanima beranskog sela Šekular nije polazilo za rukom - da saznaju koliko preduzeće *Hidroenergija* zarađuje od hidrocentrala izgrađenih u njihovom selu, sračunali su iz Demokratske Crne Gore.

Prema podacima kojima raspolažu u ovoj stranci samo za posljednje dvije godine ova kompanija je zaradila oko pet miliona eura na teritoriji Berana, dok je na ime koncesija Opština Berane prihodovala svega pet odsto od toga, odnosno sto devedeset hiljada.

Monitor je pisao da mještani Šekulara uzalud pokušavaju da dođu do podatka koliko struje se proizvede i proda u četiri hidrocentrale na Šekularskoj rijeci, dok oni, u svojim domovima u neposrednoj blizini tih elektrana struje imaju jedva za sijalicu.

Potvrđeno je da izgradnja šest mini-hidroelektrana (mHE) Opštini Berane i njenim građanima nije donijela gotovo ništa, za razliku od

Prema podacima kojima raspolažu u Demokratskoj partiji, samo za posljednje dvije godine ova kompanija čiji su vlasnici Oleg Obradović, Ranko Ubović i Aleksandar Mijajlović je zaradila oko pet miliona eura na teritoriji Berana, dok je na ime koncesija Opština Berane prihodovala svega pet odsto od toga, odnosno sto devedeset hiljada

vlasnika koji su ostvarili milionske prihode.

U beranskoj opštini male hidroelektrane gradi firma *Hidroenergija Montenegro*, čiji su vlasnici **Oleg Obradović, Ranko Ubović i Aleksandar Mijajlović.**

Poslanik Demokrata **Danilo Šaranović** je tokom predizborne kampanje u ovom gradu prezentovao rješenja o koncesionim naknadama za dvije mHE – Šekular i Bistrica, koje, kako je kazao, pokazuju da se radi o bestidnoj krađi građana. „Samo za april prošle godine hidrocentrale Bistrica i Šekular prihodovale su 203

hiljade eura, odnosno 78,5 hiljada, od čega je beranska opština prihodovala beznačajnih 10.296 eura“, rekao je Šaranović.

On je konstatovao da bi se, da su ove hidrocentrale u vlasništvu Opštine, za taj novac mogle renovirati škole i vrtići, rekonstruisati svi oronuli seoski putevi, urediti gradski parkovi i obnoviti gotovo sva gradska infrastruktura.

Šaranović kaže kako se na primjeru Berana vidi da se ne vodi računa o građanima već o privilegovanim koncesionarima. Građani su u posljednje dvije i po godine kroz

račune za struju platili subvencije za vlasnike hidroelektrana u iznosu od 4,7 miliona, dok je država od koncesionara kroz koncesione naknade dobila 11 puta manje, odnosno 430 hiljada eura.

Preduzeće *Hidoenergija Montenegro* osnovano je u Beranama u jesen 2007. godine, dok je DPS bio na vlasti. Tada je biznismen **Oleg Obradović** došao u rodni grad i preko kompanije *Hamera Capital* napravio dogovor sa tri opštine na sjeveroistoku Crne Gore o davanju koncesija za izgradnju malih hidroelektrana na njihovim teritorijama, ponudivši im za uzvrat dio akcija u zajedničkoj firmi.

Kasnije se ispostavilo da, prema pregledu u Centralnom registru privrednih subjekata, Opština Berane, kao ni druge dvije opštine, Andrijevica i Plav, nikada nisu upisane kao vlasnici *Hidoenergije Montenegro*.

Ove tri opštine trebalo je da budu vlasnici deset odsto akcija, i da taj „kolač“ dijele proporcionalno učešću i broju hidrocentrala na svojoj teritoriji.

U registru Centralne depozitarne agencije zabilježeno je od tada skoro dvadeset promjena. Trenutno su vlasnici biznismeni, vlasnici *Bemaksa*, Aleksandar Mijajlović i **Vesko Ubović** sa po trideset procenata i *Hamera Capital* sa 40 odsto vlasništva.

Prvenstveni plan *Hidoenergije Montenegro* je bio da izgradi ukupno trinaest mini hidroelektrana na području beranske opštine, a vrijednost investicija je 28 miliona eura. *Hidoenergija Montenegro* koncesije je dobila na 27 godina. Sve lokacije su u slivu Lima. Pet u području Šekularske rijeke, i čak osam na Beranskoj Bistrici.

Tri male hidroelektrane planirano je da se izgrade na području plavske opštine, i još četiri u Andrijevici.

Nakon što je taj posao na području Berana uveliko odmakao i električna energija iz malih elektrana počela da se distribuira i prodaje, odnosno da se pretaje u novac, pitanje koristi i štete prvi su postavili mještani Šekulara,

ali nijesu imali konkretne podatke dok to nijesu objavile Demokrate.

U Opštini Berane tvrde da su naišli na otvorenu opstrukciju državnih institucija u namjeri da i sami grade male hidroelektrane. Opština je prije dvije godine formirala preduzeće *Benergo* sa ciljem da se bavi proizvodnjom, prenosom, distribucijom i trgovinom električnom energijom.

„U julu 2016. godine, DOO *Benergo* je dobilo energetska dozvola za izgradnju mini hidroelektrane Mjolje Polje, a javila se i ideja o iskorišćavanju ržaničko-kaludarskog vodovoda. Na ovaj način grad i prigradska naselja dobijaju neiscrpne

količine pijaće vode, i istovremeno se taj hidropotencijal koristi za proizvodnju struje. Radi se o sistemu potpuno bezbjednom za vodu za piće, kao i za okolinu. Izgradnjom planiranih mini hidroelektrana, godišnji prihod DOO *Benergo* iznosio bi oko 600.000 eura, i dobar dio novca bi otišao u opštinsku kasu za razvoj gradske infrastrukture”, objašnjava direktor *Benerga* **Radomir Mihajlović**.

Za ovu svrhu bilo je potrebno obezbijediti sredstva, i Skupština opštine donijela je Odluku o davanju garancija.

„Potrebno je bilo još dobiti mišljenje Komisije za državnu pomoć

U Opštini Berane tvrde da su naišli na otvorenu opstrukciju državnih institucija u namjeri da i sami grade male hidroelektrane. Opština je prije dvije godine formirala preduzeće *Benergo* sa ciljem da se bavi proizvodnjom, prenosom, distribucijom i trgovinom električnom energijom

pri Ministarstvu finansija. Punih devet mjeseci prošlo je u opstrukciji i trošenju vremena od strane ove komisije. Konačno, mišljenje smo dobili poslije intervencije lično kod premijera i resornog ministra. Nakon toga, obratili smo se Investiciono-razvojnog fondu (IRF-u), kao državnoj kreditnoj instituciji, računajući da će nam brzo izaći u suret, imajući u vidu činjenicu da se radi o strateški važnom projektu za naš grad. Ostalo je na raznim obećanjima. Bilo je jasno da je politika umiješala prste”, tvrdi Mihajlović.

Nakon toga pokušali su da dobiju kreditnu podršku komercijalnih banaka za izgradnju mini hidroelektrana, ali da je i to bilo bez uspjeha.

„Potrebna su nam bila sredstva, kako bismo ušli u ovu jako značajnu

investiciju. Vodili smo se zdravom logikom i vjerovali u apolitičnost banaka. Poslije početnih ponuda, dobili su dokumentaciju o finansijama Opštine, i *Benerga*, idejna rješenja, studije, mišljenja, odluke. Nakon našeg insistiranja da se koliko je moguće ubrza procedura, čekali su nas odgovori o 'pregledanju dokumentacije, formiranju kreditnog odbora, upoznavanja sa navodnim rizicima.' Konačan odgovor se sveo na neukusna odbijanja čak i naših telefonskih poziva. Je li moguće da su pojedini komercijalisti instrument u nečijim rukama", zapitao je Mihajlović.

On kaže da se nadležne institucije odnose maćehinski prema opozicionim opštinama.

U Opštini Berane su izrazili sumnju da iza ospturkija u vezi sa projektima izgradnje malih hidroelektrana koje bi bile u vlasništvu građana, stoji moćni hidroenergetski lobi.

„Nećemo dozvoliti da ovaj projekat bude privatno-tajkunska priča, bez obzira što nadležne državne institucije otvoreno opstruiraju rad DOO *Benergo*. Očigledno da neko moćan iz Podgorice, po nalogu lokalnog DPS-a, sve čini da zaustavi razvoj preduzeća koja nijesu isključivo pod njihovom punom kontrolom", tvrde u Opštini.

Oni obećavaju da će, nakon što su pod nikada razjašnjenim okolnostima ostali bez udjela u *Hidroenergiji Montenegro*, naći rješenje za izgradnju malih elektrana koje bi bile u vlasništvu Opštine, odnosno građana Berana.

Ako su za dvije godine valsnici *Hidroenergije* zaradili pet miliona samo sa šest malih elektrana, koliko će zaraditi kada izgrade sve ostale, i kada se to pomnoži sa brojem godina na koliko su dobili koncesije?

Zašto bi novac iz Berana išao samo u džepove tajkuna, a da lokalne zajednice od toga nemaju korist, već štetu, kako se vidjelo na dosadašnjim primjerima. Građani Berana prvi su podigli glas protiv bespovratne eksploatacije vodnih resursa, nakon čega se taj talas proširio na čitavom sjeveru.

Tufik SOFTIĆ

MASOVNA NEZAPOSLENOST U KOLAŠINU

Više posla samo u Zavodu za zapošljavanje

Ni gradilišta dva velika državna infrastrukturna projekta na području kolašinske opštine nisu pomogla da se taj grad pohvali rješenjem problema nezaposlenosti. Broj nezaposlenih Kolašinaca je veći nego ikad, a stopa nezaposlenosti je daleko iznad crnogorskog prosjeka. U lokalnoj vlasti kažu da se takvo stanje može mijenjati samo promjenom ambijenta na državnom nivou

I mam 47 godina, dvoje djece i ženu, koja zbog zdravstvenih problema ne može da radi. Podstanari smo. Godinama sam nezaposlen, iako sam električar. Sve što sam zaradio bilo je od dnevnica ili povremenim mjesečnim ili višemjesečnim radom fizičkih poslova u raznim preduzećima na gradilištima. Izgubio sam nadu da ću se zaposliti za stalno. Kako čujem i za fizičke poslove na autoputu treba veza. Ja je do sada nijesam našao", kaže Kolašinac, decenijama na evidenciji Zavoda za zapošljavanje.

Na području kolašinske opštine su trenutno aktivna dva velika gradilišta sa stotinama zaposlenih. To nije umanjilo poraznost statističkih podataka o broju onih koji još čekaju posao. U lokalnoj upravi nema podatka koliko tačno stanovnika te varoši zarađuje platu u preduzećima koja grade autoput i ski-centar na Bjelasici. O tome nema riječi ni u

informaciji kancelarije ZZZ, koju su nedavno dostavili odbornicima Skupštine opštine.

Prema zvaničnoj statistici u decembru minule godine 827 Kolašinaca je bilo nezaposleno, što je za 20 više nego u istom periodu 2016. Stopa nezaposlenosti u Kolašinu je skoro 27, dok je državni prosjek 22,3 odsto.

Kako su odbornicima objasnili

U decembru minule godine 827 Kolašinaca je bilo nezaposleno, što je za 20 više nego u istom periodu 2016. Stopa nezaposlenosti u Kolašinu je skoro 27, dok je državni prosjek 22,3 odsto

iz ZZZ, na evidenciji je najviše nekvalifikovanih i oni čine oko 30 odsto od ukupnog broja nezaposlenih. Približno isti broj je i nezaposlenih sa IV stepenom stručne sprema. Na birou rada je i 99 fakultetski obrazovanih Kolašinaca i dva magistra.

„Na Zavodu i dalje postoji određen broj zanimanja za koja nema zainteresovanosti od poslodavaca. Riječ je, prije svih, o maturantima gimnazije i zanimanjima usmjerenog obrazovanja. Deficitarna su sva zanatska zanimanja, vozači poljoprivrednih mašina, automehaničari, restoranski konobari, visokokvalifikovani kuvari, poslastičari... Među treženim su i neka građevinska zanimanja, visokobrazovani geodeti“, navodi se u informaciji ZZZ.

Čak 67 odsto nazaposlenih su mlađi od 45 godina, a više od polovine nazaposlenih su žene. Broj nezaposlenih visokoškolaca uvećan je u odnosu na raniji period, a i Kolašinke su brojnije neko ikad na evidenciji ZZZ. Prema zvaničnoj statistici, tokom minule godine, oglašena su 204 slobodna radna mjesta, a na sezonskim poslovima bilo je angažovano 120 Kolašinaca.

Iz ZZZ ponudili su i objašnjenje povećane stope nezaposlenosti. Za to, kažu, postoje tri faktora. „Nakon stečenog, a kasnije ukinutog prava na naknade za majke sa troje i više djece, većina od 270 žena ostala je i dalje aktivna na evidenciji nezaposlenih, evidentiran je povećan broj lica sa zahtjevima za procjenu invaliditeta i naknadu po tom osnovu, kao i prijavljivanje za dodjelu dječjeg dodatka“. Naglašavaju i da je viša stopa nezaposlenosti, u odnosu na ostatak države, uobičajena za sjever.

Predstavnici kolašinske vlasti ukazuju kako uslovi za značajnije zapošljavanje sugrađana tek treba da se stvore. Kažu da su im u prethodne tri godine mogućnosti da doprinesu rješavanju tog problema bile limitirane ambijentom na nivou države, ali i trudom da finansijski konsoliduju Opštinu.

Investitore, a sa njima i nova

● **GORAN RAKOČEVIĆ. KOLAŠINSKI SEKRETAR ZA FINANSIJE:** „Lokalna uprava stvara uslove za investicije, ali mnogo više je instrumenata u rukama države“

radna mjesta, nadaju se, Kolašin bi mogao da očekuje tek u narednom periodu.

„Lokalna uprava stvara uslove za investicije, ali mnogo više je instrumenata u rukama države. Mi znatno manje učestvujemo u oporezivanju privrednih aktivnosti nego država. Nije da nemamo mogućnosti, ali država može više“, kaže kolašinski sekretar za finansije **Goran Rakočević**.

On vjeruje da će se u narednom periodu steći uslovi da Kolašin bude „predvodnik razvoja na sjeveru“, pa i da će se moći pohvaliti nižom stopom nezaposlenosti. Za to je, objašnjava, potreban povoljniji ambijent na državnom nivou.

„Bilo je par zainteresovanih investitora, ali nijedna investicija nije dovedena do kraja. U minulom periodu *Šeraton* je uložio par miliona eura u toku našeg mandata. Nijesu došli zbog aktuelne kolašinske vlasti, ali smo im bili pouzdan partner i hotel koji nije radio sada radi. Nadamo se da će ista kompanija uskoro početi i najavljenju gradnju hotela na Bjelasici, jer su ispunjeni svi uslovi za to. Tim projektom bilo bi otvoreno 50 novih radnih mjesta“, očekuje Rakočević.

U Opštini podsjećaju da su investitori sa prethodnom vlašću imali veoma loša iskustva. Trebaće mnogo truda da se povjerenje vrati.

Mnoge kompanije su odustale od projekta u Kolašinu, zbog nerealno obračunatih komunalnih naknada i odnosa tadašnje vlasti.

Dok čekaju investitore i sigurna radna mjesta, Kolašinci ipak ne vape previše za povremenim poslovima i sezonskom zaradom. Oni koji na području Kolašina nude poslove u vrijeme poljoprivrednih radova tokom proljeća i jeseni, kažu da muku muče da među sugrađanima nađu radnu snagu.

Stočar i ratar **Pero Novaković** iz Trebaljeva kaže da mu tokom sezone treba značajan broj radnika na njivama i da dnevnicu plaća od 15 do 25 eura. Za taj novac Kolašinci, tvrdi, neće da rade, pa često radnu snagu traži u drugim opštinama i plaća radnicima prevoz do imanja.

„Tokom sezone mi treba oko 300 dnevnic. Ne plaćam manje od 15 eura, a često i do 25, zavisno od težine posla. Pored toga, svaki radnik na mom imanju ima dva obroka, i užinu. Odnosim se prema svakom kao prema članovima porodice. Niko ko je kod mene radio nije ručao na njivi, već u mojoj trpezariji. Od kuće do njive svakom obezbijedim i prevoz. Nažalost, veliku muku imam da nađem sugrađane koji će pod tim uslovima raditi, pa sam često na njivama angažovao ljude iz drugih sredina. Njima sam plaćao gorivo da dođu“.

Novaković kaže da ne razumije da se veliki broj porodica žali na nemaštinu i nezaposlenost, a odbijaju da rade poslove na selu.

Sličnog su stava i nekolicina vlasnika rijetkih preduzeća koja u Kolašinu nude zanatske usluge. „Ipak, mislim da će se to mijenjati. Nadam se da se u Kolašinu zauvijek prestalo sa partijskim zapošljavanjem u Opštini, te da će svi oni koji su tamo izgubili posao, kad potroše otpremnine ili oni koji su računali na ‘stolicu’ u lokalnoj upravi, biti prinuđeni da prihvate i ove poslove van kancelarija“, kaže jedan kolašinski zanatlija.

Dragana ŠĆEPANOVIĆ

Servantes na javnoj raspravi

Tražimo od Turističke organizacije (TO) da poništi konkurs koji je raspisan za izradu idejnog rješenja skulpture Servantesa i Dulčineje”, saopštila je u ime Građanske inicijative (GI) *UL Activism* arhitektica **Zenepa Lika**.

Ona je navela da je čitav proces vođen netransparentno, daleko od očiju javnosti, te da su u skladu sa tim i rezultati konkursa.

Ova institucija je sredinom novembra raspisala konkurs za izradu umjetničko-likovnog idejnog rješenja za monumentalnu skulpturalnu kompoziciju čiji je cilj bio „prikazivanje velike ljubavi između velikog španskog pisca **Miguela de Servantesa** i **Dulčineje**, po konceptu iz njegovog romana *Don Kihot*, a koja i dan danas živi u legendi stanovnika Ulcinja”.

Iako je bilo navedeno da će „stručni žiri donijeti odluku o rezultatu konkursa u roku od sedam dana od dana isteka roka za predaju konkursnih radova”, ona je tek donijeta šest sedmica kasnije. Lokalni čelnici bili su u međuvremenu preokupirani kampanjom za izbore koji su održani 4. februara. „Servantes i Dulčinea” trebali su da pričekaju.

Lika i njeni istomišljenici posebno su kritikovali pobjedničko rješenje i mjesto koje je TO predložila za postavljanje te skulpture, posebno što to nije bilo navedeno u javnom pozivu. „Izabrana lokacija (ispred južnog ulaza u Stari grad) za postavljanje predmetne skulpture, u neposrednoj je blizini kulturnog dobra prve kategoriji što predstavlja jedan od najdragocjenijih istorijskih i kulturnih spomenika našeg grada”, kažu u GI *UL Activism*. I ističu: „Pobjednička skulptura može biti simbol bilo čega, ali se zasigurno ne može nazvati simbolom ljubavi,

Arhitektica Zenepa Lika tvrdi da je čitav proces oko izrade idejnog rješenja skulpture Sevravantesa i Dulčineje vođen daleko od očiju javnosti, te da su u skladu sa tim i rezultati konkursa. Od Turističke organizacija ona u ime GI UL Activism traži da se konkurs poništi

jer se ‘obilježava’ bez prisustva protagonistkinje – Dulčineje”.

I zaista: u pobjedničkom radu za koji se opredijelio žiri, djelo mladog vajara iz Albanije **Bujara Vanija**, ima samo Servantesa, ali ne i Dulčineje, koja je ključna veza jednog od najvećih svjetskih pisaca sa Ulcinjem!? Ovaj se grad na romanskim jezicima, kako u 16. stoljeću, tako i danas, nazivao Dulcino, Dulcino ili Dulcinium, pa, sljedstveno tome, Dulčineja zapravo znači – Ulcinjanka. Evidentno je takođe da je Vanijev prijedlog tek kompilacija nekoliko Servantesovih spomenika koji su postavljeni po trgovima u njegovoj rodnoj Španiji.

Konstatujući da je ovim idejnim rješenjem žena ponovo zanemarena, publicista **Mentor Lunji** je ocijenio da bi ovako koncipirana statua

mogla biti tek maskota ispred nekog zabavnog parka. „Ko želi svoj spomenik na mjestu gdje je bio zatočen? I Servantes bi bio protiv”, smatra on i dodaje da je žalosno da se istorija grada od 2.500 godina u nedostatku ideja nastoji prekriti jednim mitom i legendom.

„Ovo se može dogoditi samo narodu bez ikakve kolektivne memorije”, tvrdi Lunji.

Prema mišljenju teologa **Medjena Šaptafe**, u Ulcinju se mnogo više trebaju vrednovati i afirmisati ugledne istorijske ličnosti koje su se rodile i živjele u Ulcinju. „Servantes ima svoje rodno mjesto, a njegova veza s našim gradom je krajnje upitna. Ona je oživljena našim amaterskim i subjektivnim tumačenjem njegovih djela, tačnije lika Dulčineje, i time smo proizvodili mahalsku kulturu koju želimo da

O Servantesu i Dulčineji snimljen film

Zbog želje da legenda o Servantesu i Dulčineji ne utone u zaborav, grupa mladih iz Ulcinja nedavno je snimila kratkometražni film.

Premijera ovog uratka održana je u Ulcinju krajem januara.

„Htjeli smo da učinimo nešto lijepo za svoj grad. Da kroz priču baziranu na legendi o Servantesu prikažemo i kulturnu baštinu Ulcinja iz tog vremena”, kazali su iz NVO *Ad hoc*.

ovjekovječimo ovom statuom piscu i da tu kulturu serviramo kao naše najveće kulturno postignuće. Da ukrademo lik Servantesa i da na izmišljenoj priči gradimo buduću viziju razvoja našeg društva i našeg identiteta. To je sasvim neprihvatljivo", ističe on.

Suočeni sa kritikama građana i organizacija civilnog društva, iz TO su saopštili da „zakonske norme predviđaju da, kada je u pitanju realizacija ovakve vrste aktivnosti, mora se održati javna rasprava sa ciljem uključivanja građana, umjetnika, kao i stručnjaka iz pojedinih oblasti”.

„Sud javnosti je najbitniji i sigurni smo da su namjere nevladinih organizacija dobre, s tim da je ovo isključivo idejno rješenje. Jer, sličan konkurs može da raspiše bilo koja NVO. Ukoliko se pristupi realizaciji izrade projektne dokumentacije, onda zakonska regulativa obavezuje da se pribave određene odluke od strane zakonodavne i izvršne vlasti, kao i nadležnog ministarstva”, rekao je direktor TO Ulcinj **Fuad Hadžibeti**.

To će znatno usporiti, pa, možda, čak i stopirati čitav scenario, koji je bio zapisan u Programu TO za 2018. godinu, a koji je predviđao da se skulptura Servantesa i Dulčineje postavi u Ulcinju prije početka ovogodišnje ljetnje turističke sezone.

„Zbog svega tražimo od TO da poništi predmetni konkurs i kao alternativu predlažemo da se iznos novčanih sredstava namijenjenih ovoj skulpturi preusmjeri za zaštitu Starog grada u skladu sa ponuđenim prijedlozima na osnovu naučnih studija na Međunarodnom simpozijumu *Održiva zaštita istorijske tvrđave - Kalaja - Ulcinj - Crna Gora*, poručili su iz GI *Ul Activism*.

I na ovom slučaju se potvrdilo da su, kako je rekao **Tokvil**, smisao za analizu stekli narodi tek kada su počeli stariti. Kada su osmotrili svoju kolijevku, vrijeme ju je već opasalo maglom, neznanje i gordost okružili su je legendama, iza kojih se skrila istina.

A legenda o Servantesu više treba Ulcinjanima, jer ovaj grad na velika vrata, preko znamenitih gusara, ponovo izvodi na Mediteran i u svijet. To se može vidjeti i iz knjige španske spisateljice i novinark **Angele Rodicio Dolcinium**. *El amor perdido di Cervantes (Ulcinj. Izgubljena Servantesova ljubav)*, koja je prošle godine postala pravi bestseller u Španiji i Italiji. Naravno, ne i u Ulcinju. Ovdje će Servantes biti - na javnoj raspravi!

Mustafa CANKA

Početak boljeg ako bude pameti

Posjetu Aleksandra Vučića Zagrebu vidim kao rezultat napora EU. Koliko se EU bude izvlačila iz sopstvenih problema i koliko se ona bude angažovala na Balkanu, toliko će brže svoje uzajamne probleme rješavati Srbija i Hrvatska

MONITOR: *Kako ocjenjujete posjetu predsjednika Srbije Aleksandra Vučića Zagrebu. Koji je njen najznačajniji rezultat?*

MITROVIĆ: Izgleda da je najznačajniji rezultat posete činjenica da je do nje došlo, s obzirom na njeno ranije odgađanje i neprestani „verbalni rat“, kako je stanje odnosa Srbije i Hrvatske u poslednjih nekoliko meseci tokom posete opisala hrvatska predsednica Kolinda Grabar Kitarović. Poseta bi mogla da se tumači kao nagoveštaj rešavanja konkretnih problema između dve države, ali se u tom smislu, u najboljem slučaju, može biti, što bi političari rekli, tek „oprezni optimista“. Hrvatski premijer Andrej Plenković je, na primer, rekao da je s Vučićem dogovorio razgovore o ratnoj odšteti. Ali šta to konkretno znači? Da će Srbija naprasno prihvatiti hrvatski zvaničan stav o

ratu kao o „velikosrpskoj agresiji” i pristati da plaća reparacije? Ili da će Hrvatska odstupiti od svojih državotvornih mitova i od reparacija odustati? Ako pogledamo naslovne strane vodećih hrvatskih i srpskih novina tokom i posle posete, a te novine u velikoj meri kreiraju javno mnjenje i donekle su glas dominantne politike u obe zemlje, njihove poruke svode se na, otprilike, „četnik došao i otišao bez izvinjenja” i „hrabri predsednik Vučić pobedio razularene ustaše”. Ali ako ostavimo po strani površinske slojeve politike, oličene u stalnim prepucavanjima, poseta bi mogla da bude početak nečeg boljeg - ako bude pameti. Naravno, na obe strane.

MONITOR: *Da li će uskoro doći do značajnijeg poboljšanja odnosa između Srbije i Hrvatske s obzirom na to da predsednica Hrvatske ne predstavlja politiku hrvatske vlade na način kako to radi Vučić u Srbiji, ali i zbog toga što su i u jednoj i u drugoj državi jake snage koje nisu naklonjene normalizaciji tih odnosa?*

MITROVIĆ: Mislim da i hrvatska predsednica i hrvatska vlada stalno moraju računati sa snagama koje pominjete, jer one, u najvećoj meri, glasaju za njih, odnosno za HDZ i njene predstavnike. Ratni veterani su tipičan primer. Na neki način su i oni sami deo tih snaga. Ne treba smetnuti s uma i da je Hrvatska članica EU i NATO, što joj daje bolju poziciju u svim pregovorima sa Srbijom. Pregovaračkoj poziciji Srbije bi možda moglo da doprinese to što Srbija, kako se to zvanično ističe, neguje dobre odnose i sa EU i sa Rusijom. To Zapadu stvara veliku nelagodu, ali ga istovremeno nagoni da se bori za naklonost Srbije i za stabilnost u regionu, gde mešanje Rusije nije poželjno. Posetu Vučića Zagrebu vidim kao rezultat napora EU. Koliko se sama EU bude izvlačila iz sopstvenih problema, i koliko se ona bude angažovala na Balkanu, toliko će brže svoje uzajamne probleme rešavati Srbija i Hrvatska. Što se tiče snaga u Srbiji nenaklonjenih normalizaciji odnosa

Staljingradska bitka za Beograd

MONITOR: *Kako teče izborna kampanja u Beogradu i ko će pobijediti?*

MITROVIĆ: Jedna opoziciona liderka nije mnogo pogrešila kad je kampanju za Beograd uporedila sa Staljingradskom bitkom. U tome je sve rečeno - teče brutalno. Hvala Bogu, za razliku od onog pravog Staljingrada, bez ljudskih žrtava. Za demokratiju u Srbiji bilo bi dobro da Srpska napredna stranka ode u opoziciju. Inače, nastaviće se jačanje partijske države. Ili će se još čekati da opozicija ojača, da dođu neki treći, što je veoma depresivna vizija. Nadam se da će SNS u opoziciju, ali nisam optimista.

sa Hrvatskom, mislim da Vučić može da ih zauzda - samo ako hoće. To je njegovo jato.

MONITOR: *Vučić je obećao tokom posjete Zagrebu da će već narednih dana pokušati da promijeni atmosferu u Srbiji kako bi se smirile tenzije između dvije zemlje. Može li u tome uspeti?*

MITROVIĆ: Može, ako naredi „ministru za Hrvatsku” Aleksandru Vulinu da se smiri, da obustavi verbalnu paljbu prema susednoj zemlji, i ako isto to naredi njegovim medijima koji Hrvate kao narod izjednačavaju sa ustašama. Oličenje takvih medija je tabloid Informer, Vučićeva omiljena štampana stvar, koji je uoči, tokom i posle njegove posete Hrvatskoj sa svojih naslovnih strana „izveštavao” kako se Vučić, odlazeći u Zagreb, izlagao smrtnoj opasnosti. Kako ide tamo gde se horde ustaša spremaju da ga zakolju. To je samo jedna u nizu priča o sada već bezbrojnim pokušajima atentata na Vučića koje plasiraju Vučićevi mediji. Moguće je da će Vučić, radi normalizacije s Hrvatskom, privremeno narediti prekidanje paljbe. Međutim, polarizacija, stvaranje

neprijatelja i širenje paranoje su gradivni elementi Vučićevog opstajanja na vlasti, tako da ne verujem da će na duži rok od toga odustati. Ne zna čovek drugačije.

MONITOR: *Kakvi su dominantni komentari u Srbiji o Vučićevoj posjeti?*

MITROVIĆ: S obzirom na to da je većina medija naklonjena Vučiću, dominantan komentar glasi da je poseta predstavljala izraz njegove državničke mudrosti i njegove želje da region bude stabilan, uz njegovu navodno nedvosmisleno izraženu nameru da štiti prava Srba u Hrvatskoj. Proevropska opozicija ne može reći da je poseta sama po sebi loša, jer i sama, sledeći pored ostalog prioritete EU, ističe stabilnost u regionu i kao sopstveni cilj. Proevropska opozicija je „oprezno optimistična”, kao i analitičari, ne računajući krajnje desne.

MONITOR: *Da li se sada može pretpostaviti kako će biti dočekana Kolinda Grabar Kitarović ukoliko dođe u posjetu Beogradu?*

MITROVIĆ: Biće dočekana bez problema. Iznenadio bih se ako bi bilo nekih incidenata. Za razliku od hrvatske vlasti, srpska je u stanju da kontroliše ekstremističke grupe. To ne znači da je srpska država „pravniija” od hrvatske, nego da su te grupe ovdašnjoj vlasti veoma bliske pa mogu to da reše po sistemu „ljudi smo, dogovorićemo se”. Ima i mišljenja da su te grupe marionete vlasti što nije nerealno. Spontane demonstracije većeg obima takođe ne očekujem. Razliku između pogleda hrvatske i srpske javnosti na rat

Polarizacija, stvaranje neprijatelja i širenje paranoje su gradivni elementi Vučićevog opstajanja na vlasti, tako da ne verujem da će na duži rok od toga odustati. Ne zna čovek drugačije

1991-1995. sjajno je opisao jedan tviteras, izvinjavam mu se jer sam mu zaboravio ime: „Hrvatska se ponaša kao da rat još traje, a Srbija kao da rata nije ni bilo”. Zato ovde nema „histerije”, sem kad se diriguje.

MONITOR: *Komesar EU za susjedsku politiku i proširenje Johannes Han izjavio je prije nekoliko dana da Beograd i Priština sada imaju veliku šansu „da jednom za svagda” pronadu rješenje za kosovsko pitanje. Šta mislite o tome?*

MITROVIĆ: S tim u vezi šalju se kontradiktorne poruke. To liči i na ovo „jednom za svagda” rešavanje problema imena Makedonije. Vučić

je takođe najavio organizovanje referenduma - da građani Srbije donesu odluku o dogovoru s Prištinom. Referendum, naravno, uopšte ne mora da se dogodi, ali ako se dogodi verujem da će ishod biti još jedno istorijsko „ne”, što bi vodilo daljem stanju zamrznutog konflikta kao u slučaju Kipra, ali uz bitnu razliku - ništa od

ulaska Srbije u EU. Srbija verovatno očekuje neku kompenzaciju za „priznavanje realnosti” o Kosovu. Navodno obećanje EU da će Srbija ući u EU 2025. teško da može biti prihvatljiva kompenzacija.

MONITOR: *Saša Janković, lider Pokreta slobodnih*

građana, tvrdi da je slijepa podrška Brisela aktuelnom režimu u Srbiji olakšala da svesrdno ruši evropske vrijednosti u Srbiji. Vaš komentar?

MITROVIĆ: Ne može opozicija u Srbiji samo da se vadi na podršku Evropske unije Vučiću. Činjenica je da EU podržava Vučića - pre svega zbog očekivanja da će on rešiti pitanje Kosova na način na koji se to od njega očekuje - ali ne bih rekao da je ta podrška slepa. Srbija je u neprestanoj izbornoj kampanji otkako je Vučić 2012. zavladao, a opozicija još nije uspjela da dođe do zajedničke strategije, zajedničkog jezika, da bar na nekim izborima pobjedi. Sećam se kako smo kukali krajem devedesetih kako je opozicija Miloševiću bila razjedinjena - a imali smo, zapravo, samo s jedne strane DS i grupe oko nje, i s druge SPO. A sada u Srbiji cveta hiljadu opozicionih cvetova. Možda nije ključ u nekakvoj sabornosti i jedinstvu, ali tolika diverzifikacija svakako nije od koristi. Vučić, naravno, urušava evropske vrednosti. Ali imate i opozicione lidere, na primer, koji ratuju protiv ono malo preostalih medija koji su za njih otvoreni. Valjda zato što ih ne podržavaju dovoljno. To je mentalitet po kojem se ne razlikuju od Vučića.

MONITOR: *Nedavno su u Beogradu ekstremne desničarske organizacije održale miting podrške saradniku nacističke Njemačke Milanu Nediću, čiji je proces rehabilitacije u toku. Ima li u Srbiji snaga da spriječe jačanje desnice i rehabilitovanje ratnih zločinaca?*

MITROVIĆ: Izgleda da su te snage sve tanje. Nažalost, takav trend se širi Evropom. Sećam se da se Ivica Dačić, kad je bio premijer, bunio protiv Nedićeve rehabilitacije. Sad se, kao šef diplomatije i verni Vučićev saradnik, nešto učutao. Zato se proslavio nedavnom izložbom o Jasenovcu u UN. Izložba je legitimna stvar, ali biće da je na delu opet želja da se čiste tuđa dvorišta, dok se sopstveno zapušta.

Mirino obraćanje Srbiji

MONITOR: *Na 15. godišnjicu bjekstva u Rusiju Srbiji sde obratila Mira Marković. Ima li to veze sa ponavljanjem suđenja Miloradu Ulemeku Legiji za ubistvo bivšeg predsjednika Predsjedništva Srbije Ivana Stambolića?*

MITROVIĆ: Pustili su je da se obrati. Moguće je da ima veze sa ponavljanjem suđenja. S Mirom Marković i Legijom već zalazimo u apokaliptične slutnje povratka Srbije u najcrnju prošlost, što bi se moglo dogoditi ako na pomenutom mogućem referendumu ili nekom drugom prilikom kažemo opet neko istorijsko „ne”.

Veseljko KOPRIVICA

INTERVJU

Juče sam primio e-mail poruku:
Odavno se nismo čuli.

Sutra putujem u Hargesu na nekoliko dana. Imaću priliku da sretnem velikog somalijskog pjesnika Hadravija. Mogućnost susreta sa ovim velikom čovjekom, podsjetila me na jednog drugog velikog čovjeka s kojim se odavno nisam čuo. Javi mi želiš li ga nešto upitati ili mu poručiti.

Eto ti sad! Nikada ništa nisam pitao nepoznate ljude, niti sam im nešto poručivao. Pogotovo ne „velike ljude“, uključujući i „velike pjesnike“. Na aluziju da sam ja onaj „drugi veliki čovjek“, osmjehnuo sam se; dobronamjerna dosjetka koju prijatelji razmjenjuju radi štimunga - začim razgovoru. Valjda ne očekuje da ću stvarno nešto poručiti tom Hadraviju ili ga nešto pitati!? Uostalom, nikada nisam ni čuo za njega.

Ne bih se ni potrudio da nešto doznam o njemu, da uz poruku nije bio priključen sajt sa imenom ovog velikog somalijskog pjesnika: Maxamed Ibraahin Warsame 'Hadrawi'. Kakav „Maxamed“, pa još i „Ibraahin“?? Mora biti da je Mohammed Ibrahim! Oni koji se drže poslovice da je bolje ne biti suviše radoznao (*Curiosity kills the cat!*), zaboravljaju da je mačka lovac i da je radoznalost ključ njenog opstanka, osobina koja joj je hiljadu puta spasila život! Još važnije, na početku filozofije stoji čuđenje, a onaj ko je jednom bio profesor, uvijek je rad doznati ono što ne zna. Sveznajući Google efendija, potvrdi da je ono ime iz sajta somalijska transkripcija imena Mohammed Ibrahim. Najveći živi somalijski pjesnik. 'Hadrawi' znači „Maestro“ ili „Otac govora“. Priloženo je i nekoliko Hadravijevih dugih poema prevedenih na engleski jezik.

Uronim u njegov poetski svijet. Na samom početku poeme *Jasnost* (možda *Jasnoća?* – engleski: *Clarity*), zastanem na prvim stihovima:

„Još nisam priznao poraz,
 niti sam odustao
 od onih visokih aspiracija
 od onih talenata kojima sam obdaren
 (...) ništa se u meni još nije promijenilo.
 Tek, imam nekoliko važnih stvari reći
 onima koji šire sumnje.
 (...) Kad god se trebalo boriti
 Kada se jurišalo
 Ja se nikada nisam uklonio.“

Odnekud mi bi poznato! Blisko, itekako blisko. Ja sam nešto slično rekao! Ne tim riječima, ali sasvim u istom smislu! Znam da mi se to učinilo dovoljno važno, čak i dovoljno dobro, da ga zapišem. Nekada davno, mnogo prije kompjutera i „pametnih telefona“, nosio sam uvijek neki notes (*vademecum*). Navirale misli, pjesme, aforizmi, dijalози, ja zapisivao koliko sam mogao uhvatiti od te poplave ideja i stvarnih razgovora. Nekoliko tih notesa sam izgubio: jedan roman; kapitalnu kulturološku studiju ispisanu sitnim rukopisom na svih 365 stranica, koliko je imao taj notes; dvije drame; tri zbirke poezije.

Ipak, desetak tih bilježnica sam sačuvao. I nađem: prašnjavi, tamno-crveni notes iz 1971. godine. Naslov te bilješke glasio je *Intervju*. Evo i teksta:

„Gdje ste stali!?“ – pita me novinarka, primiče mikrofona, kamera snima.

Gledam je, zamišljen pa kažem:

„Zastao sam stotinu puta
 I još stotinu puta ću zastati!
 Ali još nisam stao, niti ću stati!
 Izgubio sam stotinu bitaka
 I još stotinu ću izgubiti
 Ali još nisam poražen, niti ću biti!
 Zaboravio sam stotinu mudrosti
 I još ću stotinu zaboraviti
 Ali još znam ko sam i uvijek ću znati!“

Dok sam čitao ovu bilješku, sjetio sam tog TV intervjua. I lika novinarku koja me je intervjuisala. I prostorije. Nivo senzorne memorije. Dugoročna memorija otkazala je na svim nivoima, i eksplicitnom i implicitnom i semantičkom... Zaboravio sam sva ostala pitanja i sve što sam rekao u tom intervjuu. Samo ono konvencionalno pitanje: „Gdje ste stali?“, koje me je u magnovenju suočilo sa mojim istinskim „Ja“, i taj svoj odgovor sam zapisao.

Zatvorio sam prašnjavi tamno-crveni notes iz 1971. godine. Pun bilježaka, crtica, tekstova dugih po tridesetak i više strana. Ne znam šta sve tamo piše (zanimam me, ali ne previše, još nemam želju da listam svoje davne zapise); dovoljno je što znam da sam ono najvažnije pronašao.

Saznanje da se, s vremena na vrijeme, čovjek treba podsjetiti da još nije stao, da još nije poražen, da još zna ko je!

Piše: Ferid MUHIĆ

S vremena na vrijeme, čovjek se treba podsjetiti da još nije stao, da još nije poražen, da još zna ko je

Koreje pod jednom zastavom

Predlog za treći samit dviju Koreja koje u 2018. pune sedamdeset godina postojanja, dramatična je promjena, nezamisliva prije samo 40 dana. Iznenadni detant, upriličen je južnokorejskim organizovanjem ZOI

Svjetski mediji su ponovo usredsređeni na Korejsko poluostrvo. Ovog puta zbog Olimpijskih igara, a ne nuklearnog nadgornjavanja.

Pilikom svečanog otvaranja 23. Zimskih olimpijskih igara u planinskom turističkom središtu Pjongčang na sjeveroistoku Republike Koreje, čovječanstvo je prošlog petka moglo da uživa u euforiji koja je zavladała pošto su delegacije Južne i Sjeverne Kopeje defilovale pod jednom zastavom. „Igre mogu da svijetu pošalju snažnu poruku mira”, poručio je predsjednik Međunarodnog olimpijskog komiteta **Tomas Bah**.

Sjutra dan, u Plavoj kući u južnokorejskom glavnom gradu Seulu je bilo podjednako dramatično. „Činjenica da smo se sreli je veoma važna, a dvije Koreje treba da rade zajedno kako bi ovu iskrą pretvorile u buktinju”, izjavio je predsjednik **Mun De-in** gostu, sjevernokorejskom

titularnom šefu države 90-godišnjem **Kim Jong-Namu**.

Tom prilikom je specijalna izaslanica sjevernokorejskog lidera **Kim Džong Una**, njegova mlađa sestra **Kim Jon Đong** uručila predsjedniku Munu vođin lični poziv za posjetu. „Voljeli bismo da Vas uskoro vidimo u Pjongjangu”. Mun je uzvratio: „Stvorimo uslove da se to dogodi”. Portparol predsjednika je dodao da je on „praktično prihvatio” poziv.

Predlog za treći samit dvije Koreje koje u 2018. pune sedamdeset

godina postojanja, dramatična je promjena, nezamisliva prije samo 40 dana. Iznenadni detant, upriličen je južnokorejskim organizovanjem ZOI. Dogodio se uprkos nedavnim zbivanjima kada su Sjeverna Koreja i SAD, a naročito Kim i predsjednik SAD-a **Donald Tramp** razmijenjivali zapaljive poruke.

Sjeverna Koreja je posljednjih godina ubrzala razvoj raketnog i nuklearnog programa. Našla se pod režimom najoštrijih sankcija Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija, povrh jednostranih Južne Koreje i SAD-a.

Gotovo tročasovni razgovori i ručak predsjednika Muna sa sjevernokorejskom delegacijom je prvi susret na tako visokom nivou poslije više od 10 godina. Između dvije države na poluostrvu podijeljenom poslije savezničke pobjede nad Japanom na kraju Drugog svjetskog rata 1945. postoji samo primirje poslije razornog Korejskog rata od 1950. do 1953. Južnokorejski predsjednici **Kim De-džung** i **Ro Mu-hjun** sastajali su se 2000. i 2007, sa **Kim Džong-ilom**, ocem sadašnjeg vođe Sjeverne Koreje i njegove sestre.

Kada se prije 30 godina Južna Koreja pripremala za svoje prve Ljetnje olimpijske igre atmosfera nije mogla biti drugačija. Nekoliko mjeseci ranije, 29. novembra 1987. svijet je potresla vijest o eksploziji

• **KAKO ISKRU PRETVORITI U BUK-TINJU:** Predsjednik Južne Koreje **Mun De-in** i njegov gost, sjevernokorejski titularni šef države **Kim Jong-nam**

aviona južnokorejske nacionalne kompanije koji je krenuo iz Bagdada u Seul, ali nije stigao na odredište zbog podmetnute bombe. Poginulo je više od stotinu putnika i 11 članova posade *Korea Era*, a počinocima se brzo ušlo u trag. Bili su u pitanju sjevernokorejski agenti - muškarac se ubio, žena je preživjela gutanje cijanida - da bi potom i posvjedočila da je **Kim Džong Il**, sin predsjednika **Kim Il Sunga**, bio „mozak operacije”. Iz Sjeverne Koreje poručili su da je to izmišljotina njihovih susjeda i zapadnih sila.

Prvog januara 2018. je Kim Džong-un u poruci naciji izrazio spremnost da Sjeverna Koreja učestvuje na Zimskoj olimpijadi u zemlji rođaka i pripadnika nacije koja baštini tradiciju od preko 5.000 godina i počne razgovore o poboljšanju međukorejskih odnosa. Kim je istakao da Sjeverna Koreja nikada neće odustati od svog nuklearnog programa koji vidi kao sredstvo zaštite od spoljne agresije. „Svo naše oružje, uključujući atomske, hidrogenske bombe i balističke projekte, usmjerili smo isključivo na SAD, ne na naše rođake ili Kinu, Rusiju” kazao je **Ri Songvon**, predsjedavajući Komiteta za miroljubivo ujedinjenje zemlje.

Uslijedio je prvi susret delegacija dvije korejske države poslije više od dvije godine. Rezultat je bio preko očekivanja, dogovoreno je da Sjeverna Koreja pošalje u Pjongčang delegaciju od gotovo 500 ljudi, olimpijce, simfonijski orkestar i vođe navijačica. Usaglašen je zajednički nastup olimpijaca dviju država i na brzinu sastavljena, prva u historiji Igara, udružena reprezentacija, u ženskom hokeju na ledu.

U Južnoj Koreji i MOK je zavladao zadovoljstvo što su Olimpijada i potom Paraolimpijske igre u martu dobile veliki podsticaj.

Administracija novog južnokorejskog predsjednika Mun De-ina je poslije 10 godina upravljanja konzervativaca, nastavila liberalnu politiku prethodnika, dobitnika Nobelove nagrade za mir **Kim De-dunga** i **Ro Mu-hjuna**. Mun prema

Ofanziva šarma

„Vojska ljepotica” bori se ženskim oružjem, 229 osmijeha u boji tek palog snijega, a uz to pjesme koje odzvanjaju. „Mi smo jedno”, uzvikuju mlade žene i u ritmu savijaju gornji dio tijela. „Neka naša domovina bude ujedinjena!” Pomno odabrane vođe navijačica iz Sjeverne Koreje oduševljavaju Pjongcang. One su istovremeno i ofanziva šarma i propagandna jedinica sjevernokorejskog vođe Kima Džong-una.

Nijedna od njih ne smije da bude niža od 163 centimetra, moraju da predstavljaju ljepotu Sjeverne Koreje i potiču iz porodica koje su vjerne režimu bez ikakve sumnje.

Prvi nastupi trupe u Pjongcangu bili su pravi šou. Južnokorejski gledaoci oduševljeno su odlazili u dvorane u kojima su strateški mudro raspoređene djevojke u crvenom pjevale o ujedinjenoj Koreji. Stotine fotografa guralo se da uhvati najbolju poziciju za snimanje.

„Većina djevojaka su studentkinje na elitnom univerzitetu”, naveo je vođa delegacije. Odabrane djevojke morale su da budu zgodne – „prema južnokorejskom standardu”. Djelimičan razlog interesovanja je i što se o njima malo zna. Vođe navijačica su, navodno, prošle napornu obuku – kondicija, skladnost, šminkanje...

• STRATEŠKI ODABRANE:
Navijačice Sjeverne Koreje,
izazvale oduševljenje
u Pjongcangu

Severnoj Koreji vodi politiku na dva kolosjeka – sprovođenja sankcija i dijaloga. Želi da Južna Koreja bude „za vozačkim mestom” u bavljenju sjevernokorejskim pitanjem. Nada se da bolji međukorejski odnosi mogu prokčiti put rješavanju sjevernokorejskog nuklearnog programa i razgovorima Vašingtona i Pjongjanga. Mun je sa Donaldom Trampom dogovorio i obustavljanje redovnih južnokorejsko-američkih vojnih manevara dok traju Igre,

Ukoliko bude realizovan, samit sa Kimom će predstavljati veliki diplomatski potez za Muna. Mogućnost bilateralnih razgovora između dvije Koreje, možda neće biti primljena sa odobravanjem u SAD-u, glavnom vojnom i političkom

savezniku Južne Koreje i njenom velikom ekonomskom partneru. Vašington sprovodi strategiju maksimalnog pritiska na Pjongjang, zahtijevajući strogim sankcijama i oštom retorikom da Sjeverna Koreja odustane od programa nuklearnog i raketnog naoružanja.

Mun je preporučio sjevernokorejskoj delegaciji da počne dijalog sa Vašingtonom „u skorije vrijeme”, rečeno je u Plavoj kući. Analitičari smatraju da od toga uveliko zavisi dalji napredak međukorejskog dijaloga. **Vang In-sung**, generalni sekretar predsjednikovog nacionalnog savjetodavnog tijela za ujedinjenje, smatra da dvije Koreje mogu u pogledu denuklearizacije da malo

učine same, „ukoliko im se ne pridruže SAD”.

Postojala je nada da bi sjevernokorejski zvaničnici mogli da, makar, razmijene neku riječ sa američkim potpredsjednikom **Majkom Pensom**. To se nije dogodilo, iako su na ceremoniji otvaranja Amerikanci sjedjeli nekoliko metara od Sjevernokorejaca.

Postoje i upozorenja u Seulu i Vašingtonu da Sjevernokorejci svojom ofanzivom šarom na Olimpijadi žele da stvore raskol između saveznika. Konzervativniji umovi u Seulu ne isključuju mogućnost da Pjongjang koristi popuštanje u međukorejskim odnosima za dobijanje vremena radi unapređenja raketnog i nuklearnog programa, te da odvrati SAD od preduzimanja daljih oštrih akcija, poput eventualnog vojnog poduhvata, nametanja potpunog naftnog embarga ili vojne blokade sjevernokorejske obale..

Pens je zauzeo veoma tvrd stav protiv Sjeverne Koreje tokom azijske ture. U Tokiju je objavio da SAD samo što nisu uvele Sjevernoj Koreji najtežu rundu sankcija ikada. U Južnoj Koreji je Pens stavio na muke domaćine pošto je u

Blagodeti Ol

Korejskom poluostrvu nisu nepoznati preobražavajući uticaji Olimpijskih Igara (Ol). Seul 1988. je ostao upamćen po podizanju međunarodnog ugleda zemlje i prijestonice. Igre su bile u toj mjeri uspješne da su utrle put Republici Koreji da bude domaćin Ol po drugi put – ovaj put Zimskih (ZOI) tokom februara 2018. u Pjongčangu.

Razorena Korejskim ratom, zemlja je dugo zavisila od strane pomoći. Međutim, tokom tri decenije, postizala je prosječnu stopu rasta BDP-a od devet odsto, postižući „čudo na reci Han”. Ol iz 1988. otvorile su Seul i Republiku Koreju prema svijetu. Igre su postale i forum za međunarodne odnose. Takođe su postale veliki pokretač međunarodne trgovine – godišnja robna razmjena Južne Koreje premašila je 100 milijardi dolara 1988. prvi put, čime je ona postala 10. najveća trgovinska sila u svijetu.

I ekonomija Republike Koreje je profitirala. Ol u Seulu su podstakle značajne projekte urbane obnove, izgradnju novih stambenih objekata, saobraćajnih veza i novih digitalnih mreža. Republika Koreja je zacementirala poziciju jednog od lidera digitalne i elektronske tehnologije. Korejske kompanije iz oblasti tehnologije i danas su među najuspješnijim i najprepoznatljivijim u svijetu.

Republika Koreja je jedan od svjetskih ekonomskih lidera, a njena kultura – uključujući kuhinju, muziku i filmove – je prepoznata i uvažena širom svijeta. ZOI Pjongčang 2018. će nastojati da zacementiraju ova dostignuća.

delegaciji vodio **Freda Vormbiera**, oca studenta **Ota Vormbiera**, preminulog prošle godine, poslije zatočenja u Sjevernoj Koreji. Pens i Vormbier su se sastali sa grupom sjevernokorejskih izbjeglica, a onda je potpredsjednik posjetio olupinu *Čeonana*, južnokorejske korvete koju je potopio sjevernokorejski torpedni čamac 2010. kada je poginulo 46

članova posade.

Moćno južnokorejsko Ministarstvo za ujedinjenje je poslije posjete sjevernokorejske delegacije, objavilo da vlada neće štedjeti napore da nastavkom dijaloga sa Pjongjanogom normalizuje prekogranične odnose i dovede do razgovora između Sjeverne Koreje i SAD-a. Saopšteno je međutim

da će međunarodne sankcije protiv Sjeverne Koreje biti nastavljene radi miroljubivog rješenja pitanja susjedne države.

Posjeta delegacije pokazuje da je Sjever privržen poboljšanju odnosa sa Jugom, pa će, ukoliko je potrebno, možda preduzeti drastične mjere. No stvaran napredak u međukorejskim odnosima je moguć uz izvjestan pomak procesa denuklearizacije Sjevera“, ocijenilo je ministarstvo.

• KIM JONG ĐONG URUČILA JUŽNOKOREJSKOM PREDSEDNIKU PORUKU SVOGA BRATA I VOĐE: „Voljeli bismo da vas uskoro vidimo u Pjongjangu”

**Milan
BOŠKOVIĆ**

LOŠE REŽIRANI MASKENBAL

U zemlji Srbiji ništa novo... U iste talambase udaraju i četnici i početnici. Dobili su najnoviju prigodu povodom puta u posjetu Zagrebu Ace Srbina, onoga što se hvalio kako je radi odbrane srpstva sasvim solidno gađao slučajne prolaznike u trci za vodu i kruh u opkoljenom Sarajevu.

Onda se javio njegov prvi kaplar Vulin da ga upozori da ne ide jer će ga dočekati aman kordoni ustaša u Zagrebu. U civiliziranim zemljama uobičajeno je da predsjednika države upozore tajne službe na neku sigurnosnu opasnost, a ne javno ministar vojske. Ali, sve oko Vučića liči na diletanski kič maskenbal, pa se nije čuditi ovom sigurnosnom showu glavnokomandujućeg svekolike srbadije i njegovog pretpostavljenog u izdavanju komandi vojsci, policiji, žandarmeriji, paramilitarnim strojevima etc, etc...

Ovo uveseljavanje puka *s ovu i onu stranu* Save prešlo je donji prag ukusa. Zapazio sam i jednu *potresnu* fotografiju gdje kao dijete svoje prvi u Srba grli svoga ministra *od policije*. I to se uklapa u opći maskenbal neukusa diletantski režiran uz tek okončanu posjetu prvog čovjeka Srbije prvog dami Hrvatske... Sve što se dešavalo za vrijeme posjete srpske delegacije Republici Hrvatskoj, upotpunio je skandalozan doček sljedbenika paveličevske filozofije poznate po sintagmi *Srbe na vrbe*.

Iako loše režirani četnički spektakl nije dostatan niti za kreacije kulturno-umjetničkih društava iz Svilajнца ili Donjeg Miholjca, Vučić nije nimalo naivno koncipirao svoj nastup u hrvatskoj metropoli. Naročito su znakoviti bili

njegovi oštri dijalozi sa hrvatskim novinarima, vrlo često na rubu incidenta, a Vučićev govor u *Palači Vatroslava Lisinskog* imao je bezobrazno-kavgadžijski ton, kojim je manje osnaživao malobrojnu srpsku zajednicu u Hrvatskoj, a daleko više slao poruke svojim u Srbiji junačeći se za puk kojem se obraćao dostatno *zapaljivo*....

Vučić je svojim govorno manipulativnim iskazima do te mjere pokazao svu ništavnost i bijedu domaćice kao predsjednice, u liku apsolutno mu nedorasle u svakom pogledu, Kolinde Grabar-Kitarović, da je ovaj politički maskenbal tek u tim trenucima vrijedilo i komentirati. Aleksandar Vučić je postigao dva cilja: da pokaže poslije odlaska na Kosovo novu dozu državničke hrabrosti i superiornosti balkanskog smjera, a s druge strane da posrami jednu nedozrelu političarku, kojoj bolje stoji kuhinjska pregača od naivnih militer odora sa smješnim porukama i napisima mirotvorenija na rukavima... Sve u svemu nisu ni Srbi, a ni Hrvati bog zna što šičarili iz ovog loše režiranog političkog maskenbala niti je ovaj susret spustio tenzije političkih sukobljavanja u regionu...

Naivna pučka priredbica i na Pantovčaku i u Glini, a bogami i u Lisinskom, više je bila parodija na balkanoidne političke prilike sa ubjedljivijim istupima srbijanskog predsjednika.

Da se zaključiti da je *Lisinski* više ličio na zborsku kajdu *Sprem'te se, sprem'te*, nego li na širenje srpsko-hrvatskih pacifističkih žudnji.

Kad je bal neka bude i maskenbal.

Piše:
Gradimir
GOJER

Sve u svemu nisu ni Srbi, a ni Hrvati bog zna što šičarili iz loše režiranog političkog maskenbala u Zagrebu niti je susret između predsjednika Srbije Aleksandra Vučića i predsjednice Hrvatske Kolinde Grabar-Kitanović spustio tenzije političkih sukobljavanja u regionu. Pučka priredbica na Pantovčaku i u Glini, a bogami i u Lisinskom, više je bila parodija na balkanoidne političke prilike

Proces rada sa ljudima iz Gradskog pozorišta je, bez trunke pretjerivanja, jedan od najpriятnijih i najuspješnijih procesa koje sam imala tokom rada na nekoj predstavi. Moj otac i ja smo vrlo predano radili na dramatizaciji i postavci ove divne priče, a u Podgorici nas je dočekala ekipa vedrih i vrijednih ljudi spremnih na sve kako bi se *Blago* realizovalo na najprofesionalniji način

MONITOR: Nedavno je u Crnoj Gori premijerno igrana Vaša hitpredstava „Hotel 88”. Neobično, za našu publiku, je što je komad igran u hotelu Regent – Porto Montenegro. Tako je bilo i na premijeri u Beogradu, predstava je igrana u jednoj sali hotela. Zašto ste jednu takoreći romantičnu priču baš smjestili u ograničeni prostor, gdje publika sjedi u „apartmanu” zajedno sa glumcima?

KOPRIVICA: Originalna priča *Privatnih života* Noela Kauarda koja je bila osnova za našu adaptaciju se svojim većim delom i dešava u jednom prestižnom hotelu. Ekipa predstave i ja smo već na samom početku odlučili da se on zbog svoje intimne atmosfere i suptilnog humora neće igrati na nekoj od beogradskih scena, već u nekom *ušuškanijem*

Nema previše smisla ako nije zabavno

ambijentu. Imali smo sreće da uprava hotela 88 Rooms u Beogradu ima sluha za naše ideje, te su nam izašli u susret i postali ne samo sponzori, već i koproducenti ove predstave. Od njihove svečane sale na vrhu hotela napravili smo „kraljevski apartman”, te gledaoci sede u centru zbivanja - neposredno ispred parova koji prolaze kroz različite ljubavne uspone i slomove.

MONITOR: *Kako publika reaguje, a kako reaguje i uprava svih hotela kad tražite sobu da bi igrali predstavu?*

KOPRIVICA: Jedan od razloga velike gledanosti ove predstave i jeste to što se ne odigrava u pozorištu. Ljudi dolaze očekujući nekakav eksperiment, a onda bivaju vrlo brzo uvučeni u jednu veoma realističnu postavku, pa se i emotivno uključe, kao da gledaju film. Smeju se mnogo, a nekad i zaplaču na kraju, i to je najveći uspeh ove predstave. Uprave hotela su često mnogo predusretljivije i spremnije na dogovor i organizaciju nego mnoga regionalna pozorišta, tako da bi mi bilo žao da bar još jednom ne napravim „hotelsku” predstavu.

MONITOR: *Krajem prošle godine, režirali ste prvi put u Podgorici. Komad „Modro blago” je nastao prema motivima istoimenog djela Dušana Kostića, a napisao ga je i dramatisovao vaš otac - Stevan Koprivica. Četvrti put režirate za djecu pa mi kažite kako je izgledao rad u Gradskom pozorištu?*

KOPRIVICA: Proces rada sa ljudima iz Gradskog pozorišta je, bez trunke preterivanja, jedan od najprijetnijih i najuspešnijih procesa koje sam imala tokom rada na nekoj predstavi. Moj otac i ja smo vrlo predano radili na dramatisaciji i postavci ove divne priče, a u Podgorici nas je dočekala ekipa vedrih i vrednih ljudi spremnih na sve kako bi se „Blago” realizovalo na najprofesionalniji način. Dobro je poznato sa kakvim se poteškoćama suočava ovo pozorište, s obzirom na to da nema svoju scenu. Pravi je podvig što u produkcionom i umetničkom smislu ono nimalo ne

kaska za mnogim opremljenijim pozorištima u regionu. Takođe, prijatna je promena sarađivati sa ljudima kojima rad za decu nije nešto što se odrađuje zbog plate, već se radi iz čiste ljubavi.

MONITOR: *Drama se događa u Herceg Novom šezdesetih godina prošlog vijeka, ali je takođe akcentovan niz značenja koja se tiču današnjeg mladog gledaoca*

aktuelna tema danas.

MONITOR: *Mnogi kažu da je teže raditi za djecu jer sva ekipa koja radi predstavu mora na vrlo suptilan način komunicirati sa „strogim gledaocima”. Predstava bi se mogla i opisati kao naša verzija Harija Potera. O čemu ste najviše vodili računa dok ste postavljali komad i kako je bilo sarađivati sa ocem - poznatim dramaturgom i*

u vrlo vješto oni uče o etičkim vrijednostima. Šta je to šta Vas je najviše privuklo ovom komadu, koji je obilježio odrastanje mnogih generacija?

KOPRIVICA: Roman Dušana Kostića, koji je Stevanu poslužio kao inspiracija za komad, je prototip dečje avanture koja je uvek omiljeni žanr među najmlađima. Dodajte tome elemente fantastike na kojima dramski pisac nije štedeo i dobićete format koji je vrlo prijemčiv i uzbudljiv današnjoj deci. I upravo takva forma je idealna da se najmlađima ukaže na zlo koje donose nacizam i fašizam, što je veoma važna i, nažalost,

Takva forma je idealna da se najmlađima ukaže na zlo koje donose nacizam i fašizam, što je veoma važna i, nažalost, aktuelna tema danas

scenaristom?

KOPRIVICA: Kad god radim za decu, najvažnije mi je da ono što radim bude istinito, nepretenciozno i zabavno. To je jedini način da predstava osvoji i zadrži pažnju klinaca. Isto tako, pisac i ja smo se potrudili da ovo bude predstava za celu porodicu, da postoje elementi koji će roditeljima, odnosno nastavnicima i vaspitačima biti intrigantni, a da su prihvatljivi i deci. Moj otac ima višedecenijsko iskustvo u radu na ovakvim projektima, a ja sam odrasla gledajući ih, tako da nam nije bilo teško da se efikasno sporazumemo oko pravca i stila komada.

MONITOR: *Crnogorska publika je mogla da vidi u Herceg Novom Vaš autorski projekat „Priča se po gradu”. Predstava je imala i američku turneju. Koliko je važno na ovim prostorima pričati o problema žena?*

KOPRIVICA: Najveći problem u tretmanu problema savremenih žena na ovim prostorima je u tome

što se oni mahom predstavljaju publici bez trunke humora. Samim tim, bavljenje tom tematikom deluje odbojno i naporno. „Priča se po gradu” je urnebesna komedija na koju publika voli da dolazi i po više puta kako bi se slatko smejala. Trik je u tome što je ona, između smehova, prinuđena da razmisli sa kakvim izazovima mora da se nosi jedna žena ovde i sada, i to je možda i najveći uspeh ove predstave. To je gorka pilula umotana u čokoladnu pralinu.

Istini za volju, projekti uglavnom biraju mene, a ja se onda potrudim da ih učinim svojim. Važno mi je da me se tiču

MONITOR: *Veoma je aktuelna predstava „Ljubav i moda“. Koliko je bilo zahtjevno pretočiti kulturni jugoslovenski igrani film u pozorišnu predstavu?*

KOPRIVICA: Taj film je jedno izuzetno zabavno i šarmantno ostvarenje koje, nažalost, nema mnogo konkretne dramaturške građe u sebi. Producent, reditelj i ja smo vrlo rano tokom rada shvatili da ćemo zadržati samo neke od glavnih likova, vreme dešavanja, pesme i vizuelni identitet, a da priča mora da se stvara iznova. Tako je sklopljena romantična komedija koja, iako podseća na *Romea i Juliju*, odiše nežnom atmosferom ulepšanih sećanja na jugoslovenski belle epoque.

MONITOR: *Za kraj - na koji način birate projekte na kojima ćete raditi i šta je najvažnije?*

KOPRIVICA: Istini za volju, projekti uglavnom biraju mene, a ja se onda potrudim da ih učinim svojim. Važno mi je da me se tiču, a još mi je važnije da mi je zabavno da radim na njima. Ovaj posao nema previše smisla ako nije zabavan, i meni, a i publici za koju stvaram.

Miroslav MINIĆ

Skromni virtuoz

Odlazak dugogodišnjeg Monitorovog karikaturiste Boška Odalovića, svestranog umjetnika, koji je u crnogorskom slikarstvu ostavio veliki trag

Ostaknuti umjetnik Boško Odalović preminuo je ove nedjelje u Podgorici. Rođen na Grahovu 1935. Odalović je završio čuvenu Umjetničku školu u Herceg Novom i Pedagošku akademiju u Nikšiću.

Pedagoško iskustvo u rodnom Grahovu pretočio je u nenadmašne ilustracije za Bukvar uz koje su generacije đaka naučile prva slova. Radio je kao scenograf na Televiziji Crne Gore, gdje je svoj pečat ostavio i u kulturnoj seriji *Dekna*.

Njegovu umjetnost u ranoj fazi obilježava snažan impuls nadrealizma. „Dominantni su elementi gotovo svakodnevnog okruženja. U nadrealne odnose uvodi ih nova nužnost međusobnih odnosa. Kao potvrda činjenice da nadrealno leži u rođenju i životu Crnogoraca, vizije prostora često urađene najortodoksijim realizmom imaju prizvuk srealnosti”, napisao je o njegovim slikama Mladen Lompar.

Odalović je bio i daroviti pjesnik, njegova poezija zastupljena je u više izbora poezije i antologija. Najpoznatije njegovo pjesničko djelo je zbirka pjesama *Granica južnog vjetra*.

Bio je član Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore, Matice crnogorske, DANU, PEN centra. Učestvovao je na mnogim kolektivnim izložbama u zemlji i inostranstvu. Dobitnik je mnogih nagrada, među kojima su i Trinaestojulska nagrada Crne Gore i Decembarska nagrada Titograda.

„Ličnom i likovnom etikom,

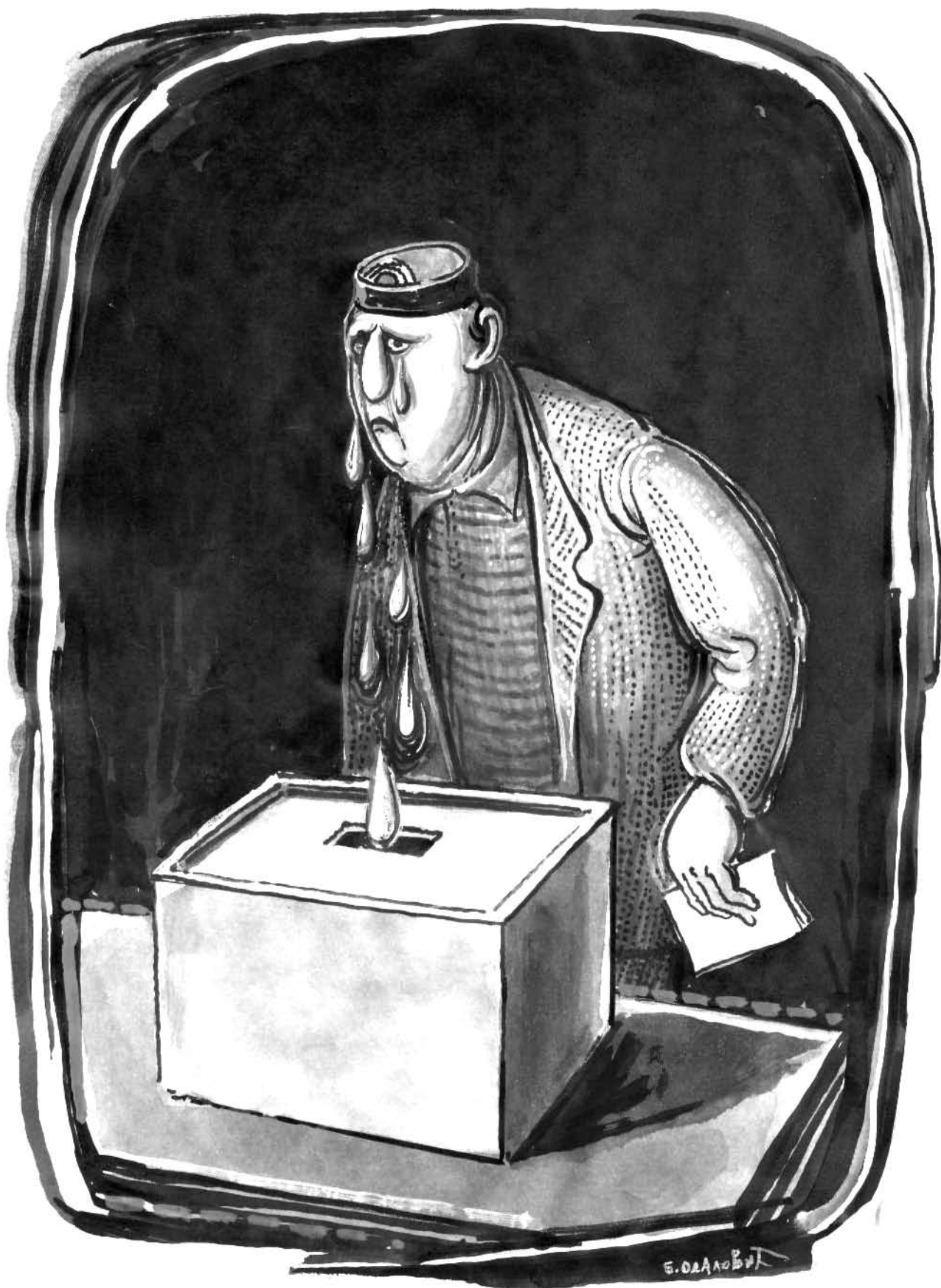

misaonošću i perfekcionističkom izvedbom, snagom i bogastvom imaginacije, stilskom dosljednošću u okviru poetike koju je vremenom izgradio i u sadržajnom miljeu koji odgovara njegovom umjetničkom temperamentu, Odalović spada među najuglednije stvaraoce u crnogorskom slikarstvu. Njegovo likovno promišljanje pod žigom tragičnih zbivanja današnjice odiše bolnim i napregnutim traženjem nade za budućnost”, zapisala je Olga Perović 2003. godine o Odalovićevom stvaralaštvu. Uz zaključak da ga njegovi tadašnji radovi „svrstavaju u reprezentativni vrh individualističkih stvaralačkih dometa u crnogorskom slikarstvu”.

Čitaoci *Monitora* će Odalovića pamtili po briljantnim karikaturama koje su svojim likovnim jezikom svake nedjelje razobličavali društvenu stvarnost. U *Monitoru* je objavio preko hiljadu karikatura od njegovog osnivanja.

Odalović bi svake nedjelje, dostojanstven, a skroman, ušetao u redakciju, donio karikaturu i kazao – Evo, pa ako valja, objavite. Valjale su uvijek.

Predrag NIKOLIĆ

BOJE JUTRA

JUTARNJI PROGRAM TELEVIZIJE VIJESTI

**RADNIM DANIMA
OD 6:30^h DO 9:30^h**

Amfilohije se opet buni

Oko Predloga zakona o strancima, po kojem će sveštenici Srpske crkve u Crnoj Gori, odnosno Mitropolije crnogorsko-primorske, koji dolaze iz Srbije i Bosne i Hercegovine morati da prilože potvrdu da je registrovana vjerska organizacija za koju rade (i da polažu crnogorski jezik što je i ja se slažem nepotrebna formalnost) da bi dobili dozvolu za privremeni boravak pobunili su se mitropolit SPC Amfilohije i nekoliko poslanika. Oni, kako su prenijeli mediji, smatraju da se tako prema novi progon sveštenika Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori. Baš bih volio da kažu koji su to njihovi sveštenici proganjani.

Među najglasnijim koji se bune protiv najavljenih propisa su poslanik Ujedinjene Crne Gore Goran Danilović, poslanik DF-a Budimir Aleksić, poslanik DF-a Predrag Bulatović... Od njih se to moglo i očekivati s obzirom na njihov minuli rad.

Pouzdamo znam da su se u Crnoj Gori sve vjerske organizacije poslije obnove nezavisnosti prijavile kod nadležnih crnogorskih institucija, osim SPC. On i njegovi sveštenici ni poslije toliko godina neće da priznaju nezavisnost države Crne Gore. Valjda je i njima poznato da prema propisima Ministarstva unutrašnjih poslova svi stranci u Crnoj Gori moraju biti evidentirani, pa nema nikakve logike da od toga budu izuzeti sveštenici SPC. Ko želi da živi u Crnoj Gori, a tako je u svim državama na svijetu, mora da poštuje i državu i njene propise. U svim državama svijeta stranci se moraju prijaviti, a ako u njima borave bez prijave boravka, odnosno ilegalno, onda ih deportuju bez obzira na naciju, profesiju, zemlju porijekla...

Mislim da se sveštenici SPC u Crnoj Gori, a posebno Amfilohije, ne mogu uopšte požaliti na svoj status. Iz crnogorskih manastira koje je SPC prisvojila odlaze milioni eura u Beograd, Amfilohije po Crnoj Gori prepravljaju crkve i manastire gradi hotele, svako malo daje izjave protiv

naše države i Crnogoraca.

Sveštenike SPC niko nema pravo da progoni, ali ni Srpska crkva u Crnoj Gori ne može imati status države u državi.

Milenko Živković
Cetinje

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI

Tel/fax: 031 344 244

E-mail: radio.delfin@t-com.me

www.radiodelfin.me

PRETPLATA

Correspondent bank:

Swift Address: RZBAATWW

Name & Address: RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG VIENNA, AUSTRIA

Beneficiary's bank:

Party Identifier: 1-55.097.455 EUR

Swift Address: LOVBMEPG

Name & Address: LOVCEN BANK AD BULEVAR DZORDZA VASINGTONA 56
81000 PODGORICA, MONTENEGRO

IBAN ME25565005010000413202

Name & Address: MONITOR DOO
PODGORICA, Trg republike-PC Ražnatović bb,
Podgorica

Kopiju uplate obavezno poslati

na fax: +382 20 242 306 ili na adresu:
81000 Podgorica, UI.Trg republike bb

OMBUDSMANKA MONITORA

Paula Petričević, ombudsmanka *Monitora*, redovno prati rad našeg nedjeljnika. Njena djelatnost je transparentna i njene ključne nalaze objavljujemo. Ukoliko mislite da smo prekršili neko od načela Kodeksa novinara Crne Gore ili se ogriješili o druge profesionalne i etičke standarde, obratite se našoj ombudsmanki na email adresu: monitor.omb@gmail.com ili poštom na adresu: Trg Republike bb

Redakcija *Monitora*

ANDRIJA MARKUŠ:
OTOMANSKO GRAĐENJE I UTICAJI U CRNOJ GORI (I)

Husein-pašina džamija I

Pljevlja su ovim objektom iz 1569. godine tada toliko dobila da to više, srazmjerno, do današnjeg dana, nijesu ponovila

O Husein-pašinoj džamiji u Pljevljima i njenom vremenu, pisali su francuski putopisci Filip Difren Kane 1573. i Lefevr 1611, te poslanik Mletačke republike pri Porti Paolo Kontarini 1580, kao i

putopisac Evlija Čelebija.

Husein-paša Boljanić iz sela Boljanića kod Pljevalja bio je sandžakbeg hercegovački od 1567. do 1569. godine, zatim od 1583, potom kao beglerbeg 1594, gdje se

Otomanska arhitektura

Eseji o otomanskoj arhitekturi i uticajima u Crnoj Gori, nastali su kroz duži period prateći aktuelna događanja u arhitekturi, pa i u ovom dijelu. Neodvojiva od ovog su ranija iskustva građenja – tradicija, koje je, kao povezano, takođe trebalo predstaviti. To se odvijalo po trenutnoj aktuelnosti i inspiraciji, da nikad (ni za druge autore) za ta predstavljanja i izučavanja nije postojalo zainteresovanosti nadležnih institucija. A da je to postojalo, imali bismo i druge sisteme prilaza ovoj problematici. Ovdje su izabrani objekti i teme da relativno ravnomjerno zastupe čitav prostor Crne Gore u vrijeme od pada pod Osmanlijama prestonice Žabljak 1478. godine.

Arhitekti su upućeni ne samo da projektuju po slobodnim inspiracijama sa širih prostora nego i da odužuju dug užem graditeljskom nasljeđu, kao kontekstu njegovog nastavljanja. Čuvanje graditeljskog nasljeđa danas je, nažalost, problem i u fizičkom pogledu pred krupnim neregularnim građevinskim biznisom, koji za to (za vrijedne lokacije ispod tih objekata) koriste sve slabosti društva. Mnogi ne znaju da ruše veće vrijednosti od onih što na njihovom mjestu grade, umjesto da jedno uz drugo živi složno. Čuvanje nasljeđa u arhitekturi najbolje se sprovodi valorizovanjem tih vrijednosti za nadovezivanje kvaliteta novim djelima, a tako i publikacijama.

Neke teme i prostori ovdje dominiraju po svojoj prirodi i koncentrisanosti u istom mjestu. Stara varoš u Podgorici, pored navedenog, dodatni je faktor objedinjavanja za ovu knjigu, jer je na malom prostoru, sa više osobenih karaktera arhitekture, sa neponovljivom intimom. Ona, u susjedstvu stanovanja autora, bila je, u emotivnom dijelu, energija njegovog eseja. Stara varoš, sa mnogo svojih priča, sama je ispisala roman o sebi i svojem nastajanju i nestajanju, kao istorija prepričana arhitekturom. Uz to Sara varoš, po dominantnim karakteristikama, nastala je u vrijeme otomanske vladavine, što je, uz druga veoma uspjela arhitektonska djela u Crnoj Gori, opredijelilo ovu knjigu za temu „Otomansko građenje i uticaji u Crnoj Gori“.

Esej o arhitekturi svoju najbolju podlogu nalazi u slobodnijim arhitektonskim formama, u sakralnim objektima, gdje su združene i emocije i slobode njihovog izražavanja u spletu imaginacija i realnosti viših dimenzija. Tu su, za ovu temu, najinteresantnije: džamije, medrese, kapele – gasulhane i dr., pored veoma interesantnih profanih objekata, kao iskustvo gradnje u osmanskome periodu i poslije njega kao uticaji.

Arhitektura, o kojoj je riječ u ovoj knjizi, počela je kao osmanska, a završila, sa vidljivim spojevima, kao naša tog usmjerenja, obojena našim ljudima, koji su po broju i nastavljenim akcijama dominirali... Život pripada onima koji ga žive. Svakom arhitekti pravo je zadovoljstvo, izazov i podsticaj da projektuje sakralnu arhitekturu, kao i da o njoj piše, bilo koje konfesije da je. To je bilo i kod pisanja ove knjige.

ne može pouzdano utvrditi tačna godina gradnje džamije. Umro je 1594. godine, kad Husein-paša, po Evliji Čelebiji, nije stigao da vidi okolo džamije uređen prostor. Nešto se može bliže osvijetliti polazeći od arhitektonskih karakteristika džamije.

Ovim objektom, Pljevlja su tada toliko dobila da to više, srazmjerno, do današnjeg dana, nijesu ponovila. Pljevlja, mala po veličini, dobila su raskošnu džamiju, spolja i unutra veoma bogato raznim detaljima i ornamentikom opremljenu, kao da carevi svakog dana navraćaju. A sve to po onom: „Kome je Bog otac, lako mu je biti svetac“.

Husein-paša nije zaboravio svoj kraj, a Huseina nije zaboravio veliki vezir Mehmed-paša Sokolović, zbog Huseinovog starijeg brata koji je bio oženjen Mehmedovom sestrom. Tako, Huseinu je bio otvoren put ka raskošnom životu i ka ovoj raskošnoj gradnji. Sve to: gdje se makar i mali Mehmedov prst oslonio.

Bogomoljama se liječi duša, a ugljenom prašinom, što je danas u Pljevljima, obolijevaju pluća, te sada Pljevljaci idu da se Bogu mole

u Beograd u VMA-bolnici – da prežive kad im hirurški otklone dio grudi u koje su se busali za sve vlasti, koje su ih lagale da više neće od uglja stradati... Baš danas 14. 10. 2017. na TV *Vijesti* javiše da je zagađenost vazduha u Pljevljima 16 puta veća od dozvoljene. Evlija Čelebija pretpostavljao je da je Husein tokom svojeg službovanja u Carigradu i Misiru – Egiptu (kao misirski vezir) vidjevši mnogo lijepih

i ukrašenih džamija, sa tih mjesta u svoj kraj dostavljao razne ukrase, koje takve niko u Pljevljima nije mogao da izradi.

Po arhitektonskim karakteristikama džamije, može se zaključiti da je ovdje uvezen prostorni kontekst u svim pojedinostima, što u globalu najviše potvrđuje (nesrazmjerno malom mjestu) raskošnost džamije. Tu je nastala,

geometriji zasnovanoj lapidarnosti, čini uvertiru da se sa bočnog (a ne ispod) postavljenog pijedestala snažnim minaretom pruži k nebu.

Rijetko gdje je kao ovdje i grom učestvovao u nadgradnji, kad je 1911. porušio minaret da bi se 1912. izgradio viši – vitkiji, po mjeri ostalih karaktera džamije. Dominira jednostavan izraz na koji se nadovezuje smjelost, inače

karakteristična za džamije, koje svojim minaretima nekad dahu nalože da zastane u pomisli kako bi se ko osjećao negdje nasred visine, pogotovu pri vrhu minareta, ako bi on nastavio da zida.

U obnovi i dogradnji minareta poslije udara groma, učestvovao je i neimar Maksim Bojović iz Pljevalja, koji je po dovršetku radova predložio da se na njega postavi gromobran. Ali neko se usprotivio, računajući da je sada minaret viši i Bogu bliži da ga drugačije čuva. Tek kad je Maksim kazao da su gromobrani i na svim džamijama u Sarajevu, svi prihvatiše.

Istovremeno kad je grom udario u džamiju, udario je tu na Ilinom brdu i u Crkvu Svetog Ilije – jedan Bog, jedan narod: da ne misle da su dva... Kako je ta od Boga lekcija zaboravljena, da ni Bog ne vjeruje, digao je ruke od nas.

Kako je džamija obilježje grada, tako i priča o džamiji ima svoje obilježje, koja se vjerovatno dograđivala kao i njen minaret. Početak gradnje obilježili su jedno uz drugo moć i pravda – i mudrost da ih premosti. Kad je Husein-paša odredio mjesto gdje da gradi džamiju, sledilo je da to zemljište otkupi od Manastira Sveta Trojica, čije je bilo.

(Nastavlja se)

bez takve tradicije, kao svojevrsna transplantacija srca za čovjeka koji je tek trebalo da se rodi – nikako da sa sobom donese, kao danas, dominantni smrtonosni zrak ugljene prašine. Džamija je smještena u centru grada, sa dovoljno prostora okolo da svoj identitet i prostornu kompaktnost predstavi. Moćna kupola iznad kvadratne osnove, predstavlja u svođenju čitav zatvoreni dio gabarita objekta, koja svojom mirnoćom, u

MARIJA VEMIĆ

Kada ste počeli da se zanimate za slikanje, i koja su djela prva sa kojima ste se susreli u ranim godinama?

U najranijem djetinjstvu sam pokazivala interesovanje za izražavanjem preko likovnog jezika. To nije ništa neobično, većinu djece čist list i olovka provociraju na stvaranje, na kreiranje nekog sopstvenog svijeta u formi crteža ili slike. Kod mene se to interesovanje zadržalo i razvilo se u nešto što je sada način života. Kao dijete sam dosta vremena provodila u zgradi starog Nikšičkog pozorišta, gdje su se nalazili ateljei nikšičkih likovnih stvaralaca, među kojima je i moj otac. Njegove slike i crteži su prva djela sa kojima sam se susrela.

O kulturi možemo pričati idealistički, a možemo i sa materijalne strane. Kako vi kao autor vidite slikarstvo danas u Crnoj Gori?

Svako se snalazi kako umije. Rijetki su oni koji uspijevaju da obezbijede egzistenciju sebi i svojoj porodici baveći se samo slikanjem. Međutim, postoje primjeri, ali u pozadini takvih primjera se nalazi istrajnost, odricanja i velika posvećenost (ne govorim ovdje o onima koji žrtvuju svoje ja i svoju misao svjesno stvarajući kič, jer „to će se prodati, to ljudi vole“). U svim tim suočavanjima sa egzistencijalnim poteškoćama, bitno je ne izgubiti sebe, bitno je ne izgubiti iskrenost i spontanost koju jedno umjetničko djelo treba da ima. Trenutno situacija nije sjajna, mnogo nas je nezaposlenih, i mnogo nas je koji puni nade završavamo fakultete. Ali valja biti optimističan. Mislim da mi „puni nade“ možemo nešto kvalitetno da uradimo po tom pitanju.

Imali ste i samostalne izložbe. Koliko je Vama kao mladom autoru dato prostora da se predstavite publici?

Da, imala sam priliku par puta da se samostalno predstavim crnogorskoj publici. Mislim da mladi autori imaju šansu da predstave sebe i svoj rad.

Marija Vemić je rođena 1991. godine u Nikšiću. Studirala je na Fakultetu likovnih umjetnosti na Cetinju, odsjek slikarstvo, u klasi profesora Dragana Karadžića, gdje je završila osnovne i specijalističke studije.

Učestvovala je na brojnim internacionalnim i regionalnim umjetničkim simpozijumima i festivalima. Izlagala je na više kolektivnih i na tri samostalne izložbe

Na nama je na koji način ćemo to iskoristiti. Prije svega, svojim radom i kvalitetom sami sebi dajemo šansu. Na kraju, to predstavljanje se ne mora realizovati u nekoj od galerija; možemo sami naći neki prostor koji je adekvatan za naše radove. Možda bi izložba u drugačijem ambijentu privukla više publike.

Koji je to opus u slikarstvu koji za vas ima najviše uticaja?

Ne bih mogla izdvojiti neki pravac u umjetnosti koji je baš u velikoj mjeri uticao na mene. Mogu pomenuti neke umjetnike koji su me u određenom trenutku naveli na razmišljanja koja su bila bitna za oblikovanje mog djela: Ogist Roden, Francisco Goya, Mark Rothko, Alfred Kubin, Otto Dix, Francis Bacon, Marlen Dumas... Istakla bih i značaj filma za svoj rad.

Kako vidite organizovanost likovnih stvaralaca u Crnoj Gori?

U Crnoj Gori ima dosta kvalitetnih

stvaralaca čiji rad zavrjeđuje pažnju. Neki od njih su na zasluženom mjestu, a neki ne uspijevaju da dođu do izražaja zbog drugih okolnosti. Dio stvaralaca se i ne potruži dovoljno da plasira svoju umjetnost a vjerovatno se dešava i to da ne budu prepoznati od strane stručnih ljudi koji treba da odluče ko može da predstavi svoje radove, a ko ne može. Takođe, primjećujem da ima dosta i samozvanih umjetnika. Imamo situacije gdje se afirmišu prave umjetničke vrijednosti, ali isto tako neki kriterijumi, koji nijesu u sferi umjetničkog, omogućavaju pojedinim stvaralocima da budu u planu ispred onih kvalitetnijih. Česta je situacija da umjetnici prestanu da stvaraju, demotivisani egzistencijalnim poteškoćama. Ali i to je možda jedan od odgovora za one koji zaista nemaju hrabrosti da istraju u onome što bi trebalo da je njihov poziv.

Dordije NJUNJIĆ